

***IMPLEMENTATAREA METODOLOGIEI
RAPPAM
(Rapid Assessment and Prioritization of Protected Area
Management
Evaluarea Rapidă și Prioritizarea Managementului
Ariilor Protejate)
ÎN ROMÂNIA***

Principalele concluzii și rezultate

Erika Stanciu și Gerald Steindlegger, Aprilie 2006

CUPRINS

SUMAR.....	3
INTRODUCERE.....	6
Context	6
Participanți	6
Obiective și așteptări, agenda seminarului, echipa de organizare	7
REZULTATE	11
A) Presiuni și amenințări	11
B) Importanță biologică, socio-economică și vulnerabilitate (Întrebările 3 – 5)	22
D) Eficiența managementului – RESURSE (Întrebările 9 - 12)	29
E) Eficiența Managementului – PROCESE DE MANAGEMENT (Întrebările 13 - 15)	31
F) Eficiența managementului – REALIZĂRI (Întrebarea 16)	33
G) EFICIENȚA DE ANSAMBLU A MANAGEMENTULUI – Întrebările 3 – 16	34
H) ÎNTREBĂRILE LEGATE DE SISTEMUL DE ARII PROTEJATE LA NIVEL NATIONAL (Întrebările 17 - 19)	35
Recomandările participanților	36
ANEXA 1 Scurtă descriere a ariilor protejate din România	
ANEXA 2 Întrebările din Chestionarul RAPPAM	
ANEXA 3 Lista presiunilor, amenințărilor și a condițiilor favorizante	
ANEXA 4 Lista parcurilor participante și a grupurilor de lucru	

SUMAR

Acest raport prezintă rezultatele unui seminar de evaluare a eficienței managementului ariilor protejate în 25 de parcuri naționale, parcuri naturale și rezervații ale biosferei. Evaluarea de două zile s-a desfășurat în martie 2006, la Predeal. La seminar, pe lângă reprezentanții ariilor protejate evaluate, au participat și reprezentanți a două parcuri naționale nou constituite, respectiv Parcul Natural Lunca Joasă a Prutului Inferior și Parcul Natural Platoul Mehedinți, care, fiind foarte recent declarate, încă nu au echipe de administrare. Evaluarea s-a făcut pe două grupe mari: grupa parcurilor naționale și cea a parcurilor naturale, care include și Rezervația Biosferei Delta Dunării.

Presiuni și amenințări

Principalele presiuni¹ și amenințări² identificate în parcurile naționale sunt:

- exploatarea masei lemnoase,
- schimbarea categoriei de folosință,
- braconajul,
- lucrările hidrotehnice și
- construcțiile.

Pentru parcurile naturale se consideră că principalele presiuni și amenințări sunt:

- schimbarea categoriei de folosință a terenurilor,
- pierderea tradițiilor,
- exploatarea masei lemnoase,
- managementul defectuos al deșeurilor și
- construcțiile.

Pentru a se găsi soluții în vederea reducerii/eliminării presiunilor, respectiv pentru prevenirea amenințărilor, este extrem de important să se identifice cauzele acestora.

Principalele puncte tari în ce privește managementul parcurilor naționale și naturale, identificate ca urmare a evaluării sunt:

- statutul legal și limitele clare,
- organizarea internă clară a administrațiilor de arii protejate,
- angajamentul și dedicarea a multor persoane care lucrează în ariile protejate,
- creștere a interesului altor grupe în ce privește eficiența managementului ariilor protejate, respectiv a ONG-urilor, universităților, experților individuali, a persoanelor fizice).

Principalele puncte slabe

Cele mai importante puncte slabe cu privire la managementul parcurilor naționale și naturale le constituie:

- lipsa unei strategii pe termen mediu și lung pentru sistemul național de arii protejate,
- nivelul redus al resurselor disponibile,
- lipsa planurilor de management,
- instabilitatea financiară pe termen lung,
- condițiile de angajare a personalului (respectiv lipsa beneficiilor directe și indirecte reduse),
- lipsa pregătirii profesionale specifice,

¹ Presiune – acțiune cu potențial efect negativ, care s-a manifestat în aria protejată în ultimii 5 ani

² Amenințare – acțiune cu potențial efect negativ, care se va manifesta în următorii 5 ani în aria protejată

- lipsa capacității și a sprijinului pentru prevenirea și combaterea activităților ilegale,
- lipsa infrastructurii,
- lipsa măsurilor de compensare pentru proprietarii de terenuri și
- sprijinul redus din partea comunităților locale.

În prezent ariile protejate, cu excepția Rezervației Biosferei Delta Dunării, nu beneficiază de sprijin financiar de la stat, fiind în foarte mare măsură finanțate de administratorii care le-au preluat pe bază de contract (Regia Națională a Pădurilor, consilii județene, universități).

Sprijinul financiar acordat unor parcuri din resurse externe (în principal prin Banca Mondială, UNDP sau proiecte Phare și Life Natura) a permis o dezvoltare a managementului în acele parcuri care au beneficiat de ele, diferențele în privința rezultatele de management față de parcurile care nu au acest sprijin financiar fiind evidente.

Deși majoritatea angajaților din administrațiile ariilor protejate sunt foarte dedicați cauzei pe care o servesc, lipsa unei pregătiri de specialitate în condițiile în care personalul se confruntă cu probleme complexe, îngreunează activitatea de management a ariilor protejate. În plus, capacitatea destul de limitată de aplicare a legislației pe teritoriul parcurilor și lipsa sprijinului sau sprijinul de multe ori redus al organelor abilitate în prevenirea și combaterea ilegalităților, contribuie în mod semnificativ la reducerea eficienței managementului în parcurile naționale și naturale.

Retrocedarea terenurilor, în special a pădurilor pe teritoriul parcurilor naționale și naturale fără a se asigura cadrul necesar menținerii unui management corespunzător obiectivelor ariilor protejate (măsurii compensatorii), duce la conflicte între comunitățile locale și administrațiile de parcuri, contribuind astfel la reducerea eficienței managementului și la pierderi semnificative în ce privește valorile de biodiversitate și peisagistice pe teritoriul parcurilor naționale și naturale.

Principalele recomandări

Participanții la seminar au stabilit că este extrem de important să se elaboreze strategia pentru sistemul de arii protejate din România, care să stabilească cadrul necesar menținerii și conservării valorilor unice, deosebite, pentru a căror protecție au fost declarate parcurile naționale și naturale, rezervațiile biosferei, precum și alte categorii de arii protejate.

Pe măsură ce se vor elabora planurile de management, proces în plină desfășurare, este de așteptat o îmbunătățire semnificativă a managementului parcurilor naționale și naturale. Dar pentru a se obține o îmbunătățire reală a eficienței managementului ariilor protejate de interes național, este deosebit de important să se aloce resurse semnificative de la bugetul de stat, ce pot fi apoi completate și din alte surse, care să permită implementarea planurilor de management.

Întărirea cadrului legislativ, dar mai ales asigurarea unui sistem adecvat și a resurselor pentru a sprijini proprietarii privați de terenuri din parcurile naționale și naturale în vederea asigurării, respectiv a menținerii unui management al terenurilor corespunzător obiectivelor acestor arii protejate, se constituie în condiții esențiale pentru managementul eficient.

De asemenea, se recomandă evaluarea necesarului de programe de instruire și asigurarea unei perfecționări profesionale specifice pentru personalul administrațiilor de arii protejate,

perfecționare ce va trebui să fie însoțită de condiții corespunzătoare de angajare și de motivarea personalului, astfel încât să se reducă cât mai mult posibil fluctuațiile de personal.

În urma evaluării importanței și vulnerabilității parcurilor naționale și naturale a reieșit că parcurile ce necesită sprijin cel mai mari urgent, atât pentru importanța lor ecologică dar și cea socio-economică, sunt cele de mai jos, aceste parcuri fiind confruntate cu cele mai mari presiuni și amenințări:

- parcurile naționale Munții Rodnei, Domogled - Valea Cernei și Cheile Bicazului,
- parcurile naturale Bucegi, Cheile Grădiștei - Cioclovina și Apuseni.

INTRODUCERE

Context

Această evaluare a 13 parcuri naționale și 12 parcuri naturale s-a făcut ca urmare a solicitării Băncii Mondiale, care în ultimii ani a alocat resurse financiare semnificative pentru constituirea primelor administrații de arii protejate în România, atât prin proiectul de conservare a biodiversității implementat în urmă cu câțiva ani în Rezervația Biosferei Delta Dunării, cât și prin proiectul Managementul Conservării Biodiversității. Ministerul Mediului și Gospodăririi Apelor (MMGA), autoritatea centrală responsabilă pentru ariile protejate, precum și Regia Națională a Pădurilor (RNP), principalul administrator al acestora, au recunoscut necesitatea evaluării eficienței managementului ariilor protejate majore ale României și au sprijinit acest proces. Evaluarea s-a făcut utilizându-se Metodologia de Evaluare Rapidă și Prioritizare a Managementului Ariilor Protejate (RAPPAM) elaborată de WWF (Fondul Mondial pentru Natură). Seminarul de evaluare s-a organizat de la Predeal pe 8-9 martie 2006, cu sprijinul Ministerului Mediului și Gospodăririi Apelor, a Regiei Naționale a Pădurilor și a Proiectului GEF Managementul Conservării Biodiversității, în colaborare cu WWF Programul Dunăre Carpați, WWF Austria și WWF Internațional. Anexa 1 prezintă o scurtă descriere a parcurilor naționale și naturale și a rezervațiilor biosferei care au fost evaluate.

Metodologia RAPPAM a fost elaborată de WWF, utilizându-se cadrul recomandat de Comisia Mondială pentru Arii Protejate (World Commission of Protected Areas - WCPA), parte a Uniunii Mondiale pentru Conservarea Naturii (IUCN). Ca urmare, metodologia evaluează contextul, modul în care s-au constituit ariile protejate (proiectarea și planificarea acestora), resursele alocate, procesele de management, rezultatele și realizările. Metodologia are avantajul de a permite realizarea unei evaluări rapide, prin intermediul unui seminar interactiv, la care sunt invitați reprezentanți ai administrațiilor de arii protejate și al factorilor interesați cheie. Metodologia RAPPAM a fost utilizată în numeroase țări, cum ar fi: Bhutan (4 AP³,) Cameroon (toate AP), China (88 PAs), Columbia, Rusia (197 AP), Africa de Sud (110 AP), Georgia (18), Lao (20 AP), Nepal (toate AP), India, Cambodgia (26 AP), Finlanda (toate AP), Slovacia, Indonezia (41 AP), Republica Cehă, Bolivia (23 AP), Malaiezia (23 AP), Brazilia (statul Sao Paolo), Turcia (33 AP), Bulgaria.

În anexa 2 se prezintă întrebările din chestionarul RAPPAM.

Participanți

La seminar au fost prezenți peste 90 de participanți, directorii ariilor protejate și alte categorii de personal al administrațiilor, reprezentanți ai factorilor interesați (autorități locale, organizații neguvernamentale), reprezentanți ai instituțiilor și organizațiilor naționale (Academia Română, MMGA, Garda Națională de Mediu, RNP, Ministerul de Finanțe, Asociația Generală a Vânătorilor și Pescarilor Sportivi), instituții/organizații internaționale (Banca Mondială, UNDP, USAID, WWF). În anexa 4 se prezintă lista parcurilor participante la seminar, precum și componența grupurilor de lucru

³ AP – arii protejate

Obiective și așteptări, agenda seminarului, echipa de organizare

Seminarul a început cu înregistrarea participanților și formularea așteptărilor. Principalele așteptări din partea participanților au fost:

- să se identifice probleme majore și soluții
- să se evalueze eficiența managementului ariilor protejate
- să se poarte discuții cu privire la: planul de management (elaborare și implementare, limite de competență), posibilități de finanțare, aspecte legate de efectul retrocedării terenurilor și compensațiile pentru proprietarii, construcții ilegale, evaluarea structurii de management a ariilor protejate în vederea integrării în UE)
- cunoaștere reciprocă (la acest seminar s-au întâlnit pentru prima dată reprezentanți de la toate parcurile naționale și naturale și rezervația biosferei) și schimb de experiență

Dl. Iurie Maxim, reprezentant al MMGA, a deschis seminarul, arătând importanța acestuia.

În continuare moderatorul seminarului, dna Erika Stanciu, a prezentat condițiile pentru succesul seminarului, obiectivele, agenda și potențialele beneficii ale evaluării.

Condiții pentru succes

- Este seminarul dvs, succesul depinde de participarea dvs
- Încredere, atitudine deschisă, onestitate
- Respectarea limitelor de timp
- Vorbitorii – intervenții clare, scurte
- Respectați persoana care vorbește – nu o întrerupeți
- Șanse egale de participare la discuții
- Închideți vă rugăm telefoanele mobile
- Directorul AP depune chestionarul completat la moderator

Obiective

- Evaluarea internă a managementului parcurilor naționale, naturale și rezervațiilor biosferei
- Obținerea de informații pentru:
 - monitorizarea pe termen lung a eficienței managementului ariilor protejate (AP)
 - redefinirea strategiei pentru managementul sistemului de arii protejate
 - influențarea strategiilor de conservare și de finanțare a ariilor protejate
- Chestionar completat (punctaj și notițe)

Rezultate preconizate

- Privire de ansamblu asupra managementului ariilor protejate în România
- Pașii următori definiți și propuneri de recomandări formulate pentru managementul AP
- Schimb de experiență între administrațiile de parcuri

Beneficii potențiale ale evaluării

- Asigurarea cadrului pentru un dialog deschis, transparent, pentru un proces participativ

- Identificarea punctelor tari, a punctelor slabe, a amenințărilor și presiunilor, prioritizarea rezultatelor
- Prioritizarea sprijinului acordat pentru managementul ariilor protejate
- Un prim pas într-un proces de evaluare mai lung
- Evaluarea poate ajuta la elaborarea strategiei și iniția mai mult sprijin pentru ariile protejate
- Deși managerii parcurilor cunosc problemele, evaluarea poate ajuta la structurarea și prioritizarea aspectelor legate de management

Echipe de organizare și persoanele resursă

Unitatea de coordonare

- Gerald Steindlegger (WWF Int.) –Coordinator Arii Protejate în Europa
- Erika Stanciu (WWF DCP) – Coordonator programe forestiere și de arii protejate

Consultant tehnic

- Alexander Belokuruv (WWF Int.)

Moderatori grupuri de lucru

- Luminița Tănăsie (WWF DCP)
- George Dinicu (WWF DCP)
- Andrei Blumer (USAID)
- Laszlo Potozky (Fundația pentru Parteneriat)
- Oliviu Iorgu (expert arii protejate)

Traducere

- Luminița Tănăsie
- Andrei Blumer

Moderator

- Erika Stanciu (WWF DCP)

Logistică

- Maria Mihul (WWF DCP)
- Marius Turtică (Centrul de Informare pentru Certificarea Pădurilor)
- Mihaela Felciuc (RNP)
- Florea Trifoi (Proiectul Managementul Conservării Biodiversității)

Gerald Steindlegger, WWF International a prezentat situația ariilor protejate în Europa atât din punct de vedere cantitativ cât și calitativ și a explicat legăturile dintre evaluarea ariilor protejate în România și procesele politice, cum ar fi Convenția privind Biodiversitatea (CBD), Conferința Ministerială privind Protecția Pădurilor din Europa (MCPEE) și rețeaua Natura 2000 din Uniunea Europeană. Apoi a prezentat Metodologia de Evaluare Rapidă și Prioritizare a Managementului Ariilor Protejate (RAPPAM), precum și câteva explicații specifice sistemului de punctare a chestionarului (prezentarea se găsește în Anexa 2).

Pe tot parcursul seminarului, dnii Alexander Belokurov și Gerald Steindlegger au oferit asistență tehnică în interpretarea întrebărilor din chestionar.

Întrebările 2-16 au fost discutate în 4 grupe de lucru, două cu reprezentanți din parcuri naționale, două cu reprezentanți din parcuri naturale. Un grup de lucru din cele două formate cu parcuri naturale a fost format de toate ariile protejate cu suprafețe semnificative de ecosisteme umede sau aflate de-a lungul unor cursuri de apă majore.

La aceste întrebări răspunsurile s-au dat la nivel de arie protejată, pe bază de dialog și consens între participanții la grupurile de lucru, respectiv între administratorii de arii protejate și factorii interesați prezenți.

Întrebările 17-19 au fost abordate în plen, fiind luate în considerare și cuantificate opiniile individuale ale tuturor participanților.

AGENDA, Ziua I – 8 martie 2006

- 8.45 - 9.00 Înregistrarea participanților
- 9:00 – 9:10 Bun venit din partea MMGA
- 9:10 – 9:30 Obiectivele seminarului și explicații
Erika Stanciu, WWF DCP
- 9:30 – 10:00 Prezentarea participanților
- 10:00 – 10:40 Prezentarea metodologiei RAPPAM și a legăturilor cu procesele politice
Gerald Steindlegger WWF International (Policy and Protected Area Coordinator),
Alexander Belokurov, WWF International (expert tehnic)
- 10:40 – 11:00 Pregătirea procesului de evaluare
- 11:00 – 11:20 Pauză de cafea
- 11.20 – 13.30 Identificarea presiunilor și a amenințărilor și convenirea listei de presiuni și amenințări pentru procesul de evaluare.
- 13:30 – 14:30 Prânz
- 14:30 – 19:00 Întrebările 2, 6-15 (inclusiv pauza)
- 19.30 Cină

AGENDA, Ziua II - 9 martie 2006

- 8:30 – 9:30 Scurtă prezentare și discuții ale rezultatelor din ziua precedentă
- 9:30 – 13:00 Întrebările 3-5 (pauza de cafea inclusă)
- 13.00 - 14.00 Prânz
- 14.00 – 15.30 Întrebările 16-19
- 15:30 – 16:00 Pauză de cafea
- 16.00 – 16.30 Prezentarea rezultatelor preliminare și discuții
- 16:30 – 17:00 Mesaje cheie de la participanți pentru pașii următori
- 17:00 – 17:30 Feedback de la participanți
- 17:30 – 18:00 Concluzii și închiderea seminarului
- 19.30 Cină

REZULTATE

Notă: Comentariile la graficele de mai jos reprezintă opinia participanților, expuse pe chestionar sau în timpul discuțiilor în plen. Comentariile sunt extrase din toate notele luate în timpul seminarului, dar acest lucru nu înseamnă că s-au surprins în totalitate aspectele ce ar trebui să fie luate în considerare pentru îmbunătățirea managementului ariilor protejate.

A) Presiuni și amenințări

Pentru ca administrațiile de arii protejate să acționeze cu succes în vederea îndeplinirii obiectivelor de management, este deosebit de important să cunoască presiunile⁴ și amenințările⁵ la adresa valorilor reprezentative din aria protejată.

În urma unei sesiuni de lucru de tip brainstorming s-au identificat următoarele presiuni și amenințări principale cu care se confruntă ariile protejate din România:

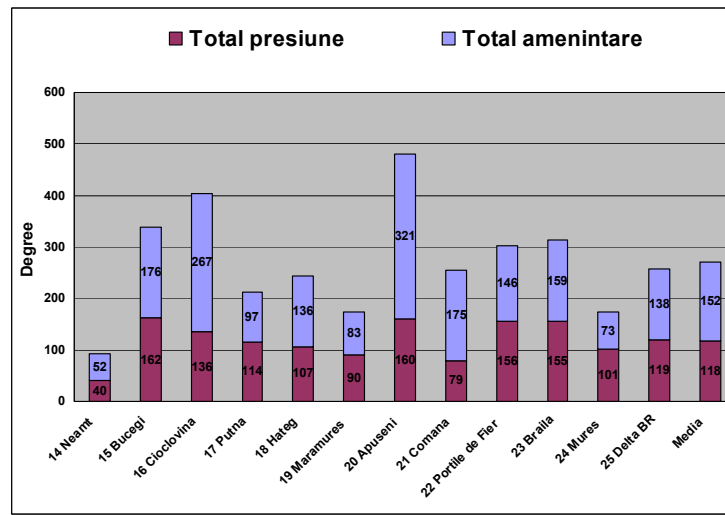
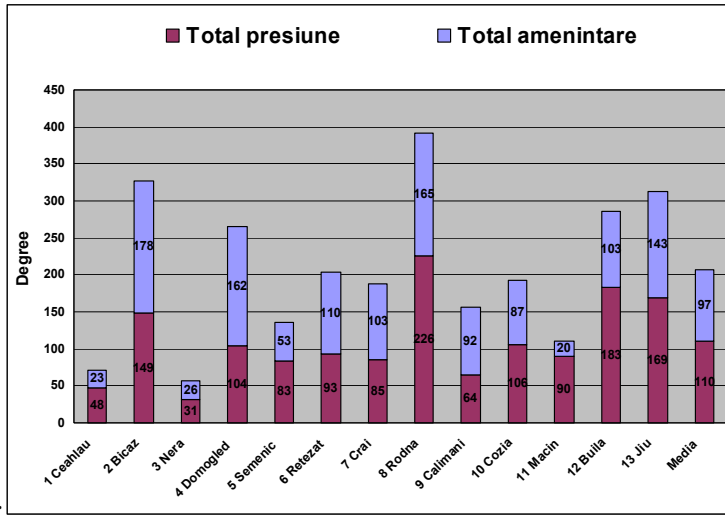
1. Braconaj
2. Schimbarea categoriei de folosință
3. Managementul deșeurilor
4. Tăieri ilegale și legale de lemn
5. Turism necontrolat
6. Construcții ilegale și legale
7. Pășunat
8. Dezvoltarea infrastructurii
9. Vânătoare
10. Poluare
11. Lucrări hidrotehnice
12. Pierderea tradițiilor
13. Cariere/minerit
14. Infrastructura pentru schi
15. Pescuit comercial

În Anexa 3 se prezintă lista completă a presiunilor și amenințărilor așa cum au fost identificate de participanți. Selectarea celor de mai sus s-a făcut din lista completă a presiunilor și amenințărilor identificate, în baza unui exercițiu de prioritizare, realizat cu participanții la seminar. De asemenea, în anexă se regăsește și o listă a condițiilor ce permit apariția/menținerea presiunilor și a amenințărilor, listă ce va putea ajuta la identificarea cauzelor.

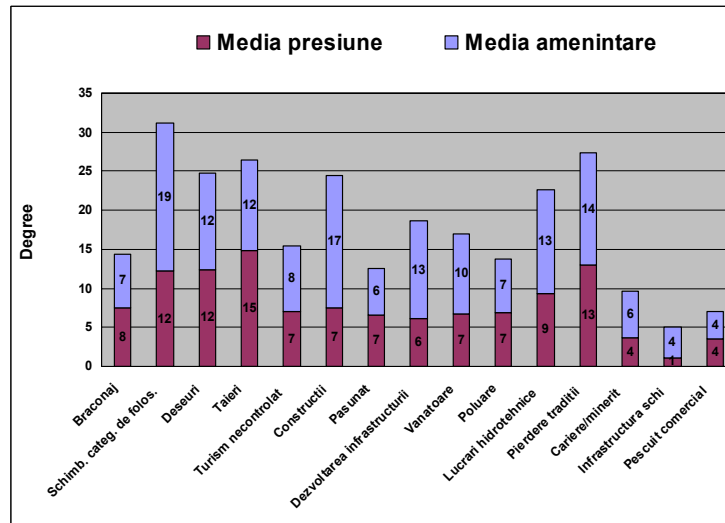
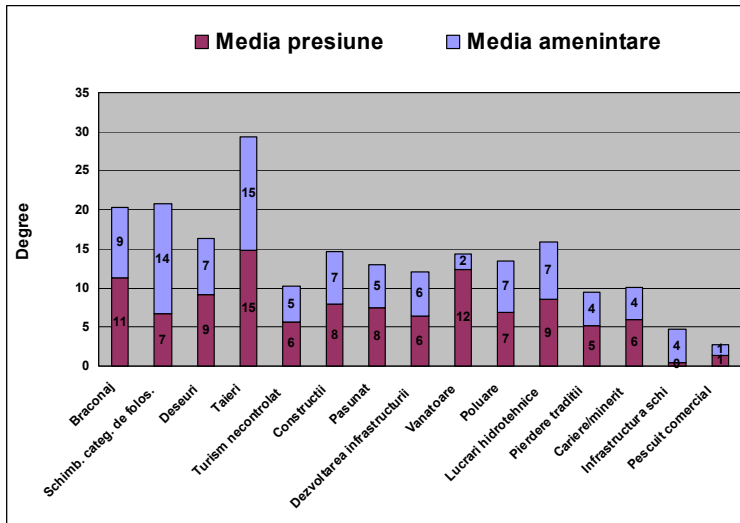
În cele ce urmează se prezintă graficele cu rezultatele evaluării presiunilor și amenințărilor. Așa cum se poate vedea pe abscisă, în stânga paginii sunt prezentate graficele referitoare la parcurile naționale, iar în dreapta cele referitoare la parcurile naturale.

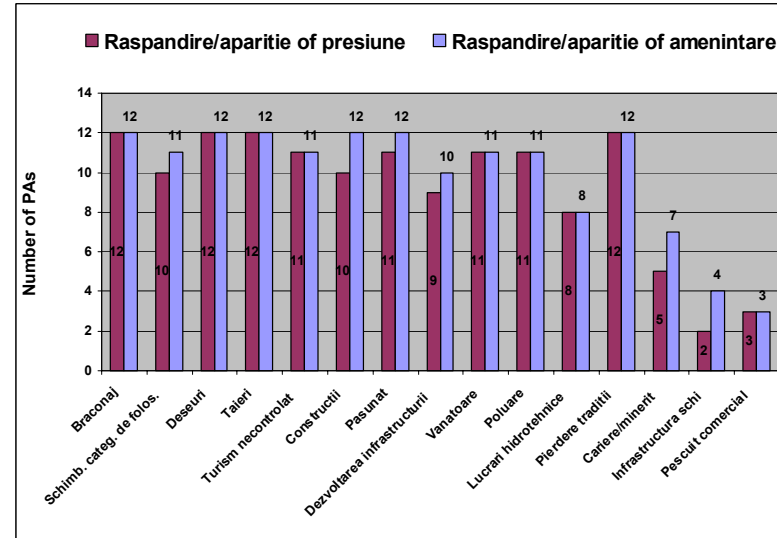
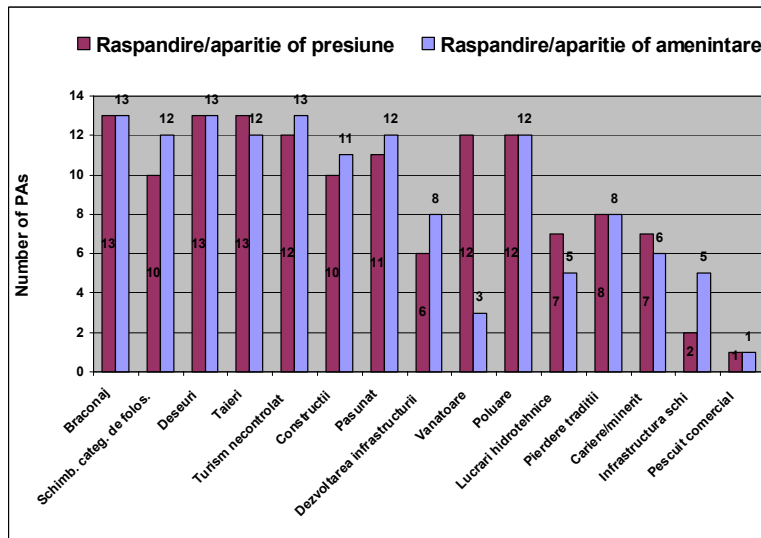
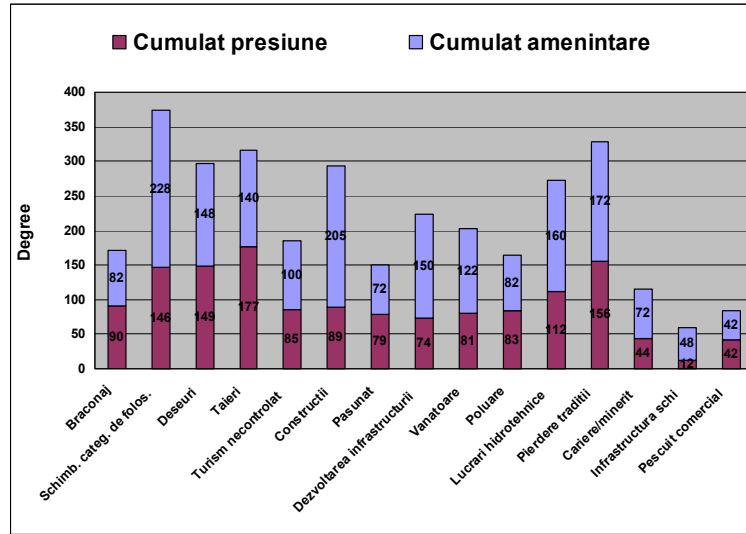
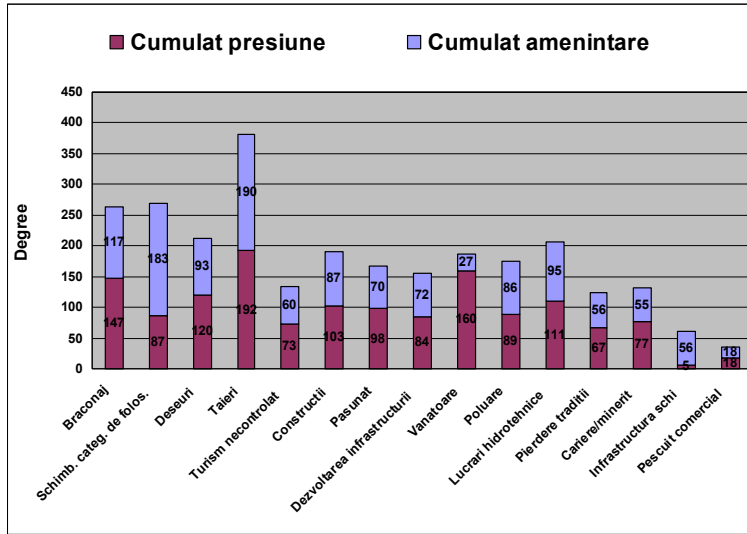
⁴ Presiune – acțiune cu potențial efect negativ, care s-a manifestat în aria protejată în ultimii 5 ani

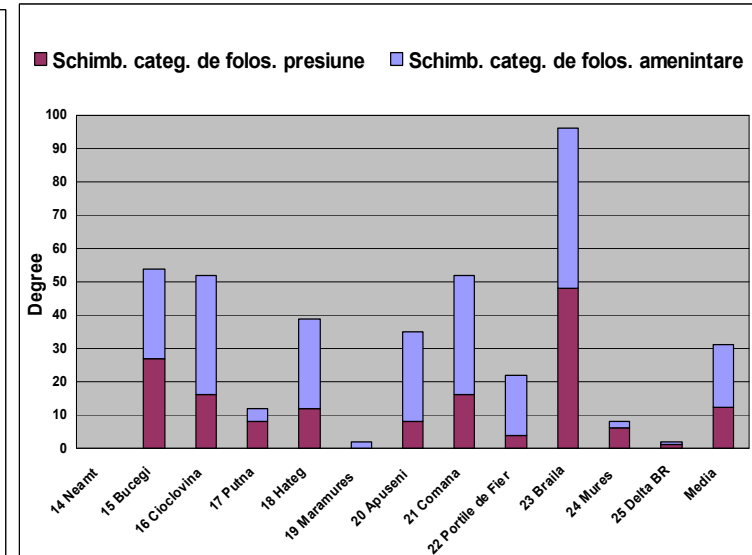
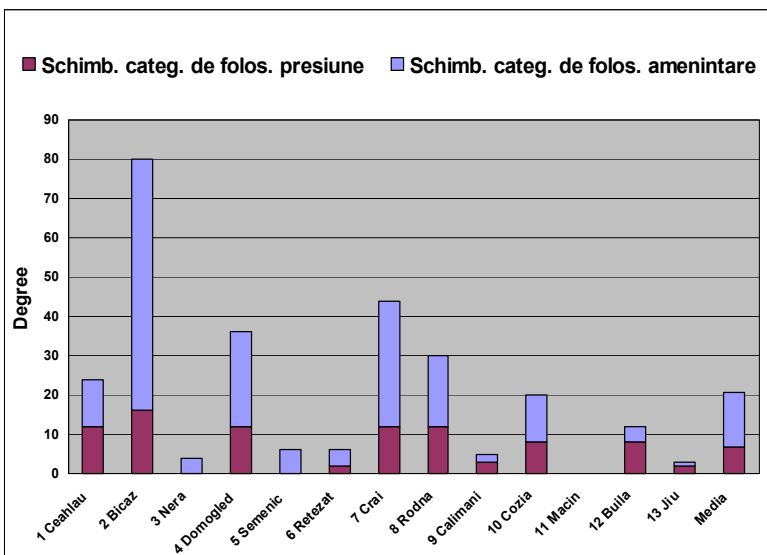
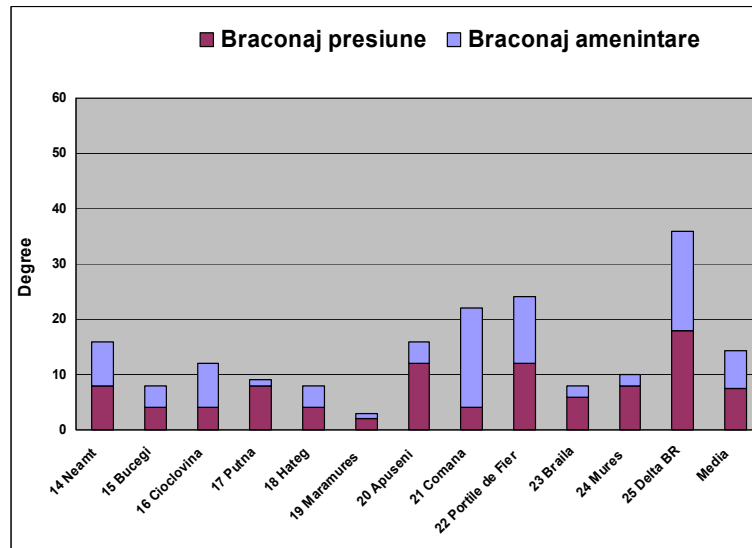
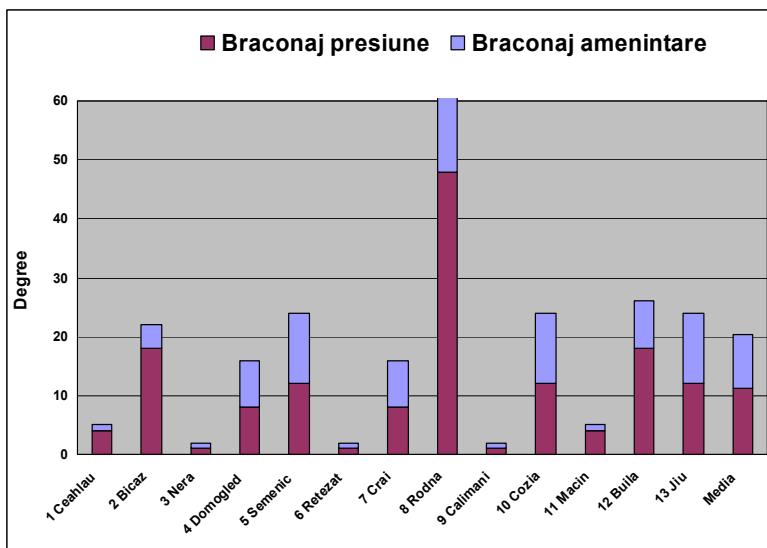
⁵ Amenințare – acțiune cu potențial efect negativ, care se va manifesta în următorii 5 ani în aria protejată

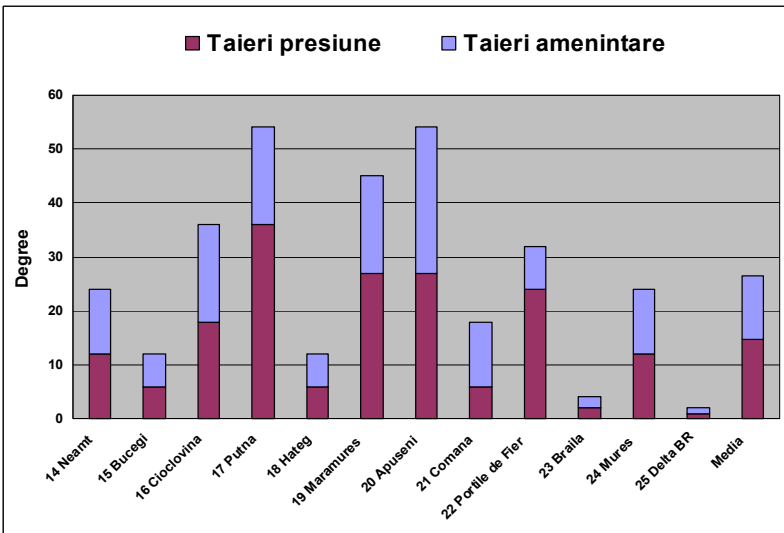
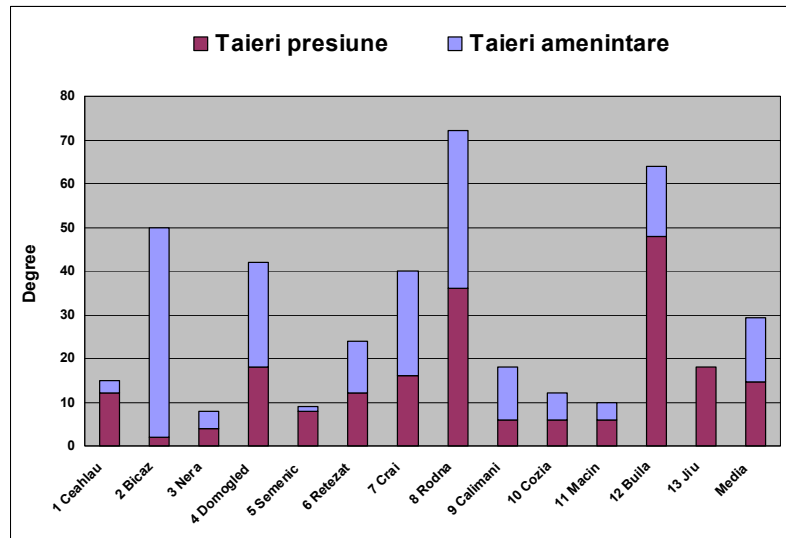
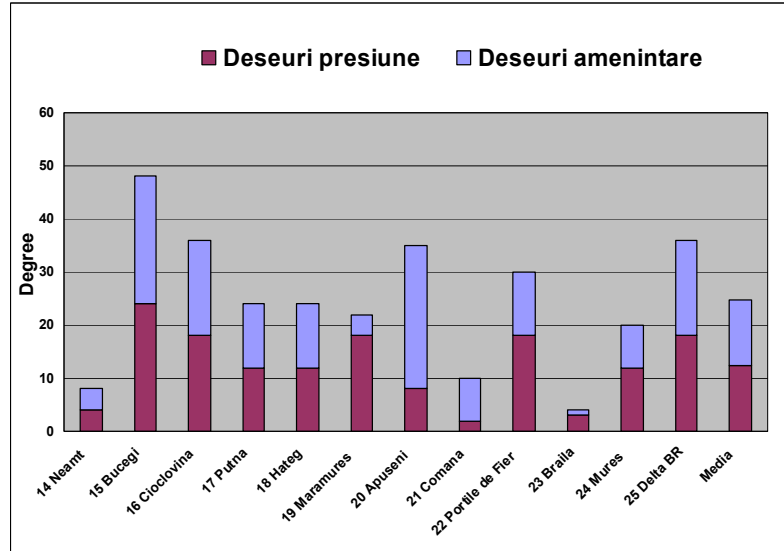
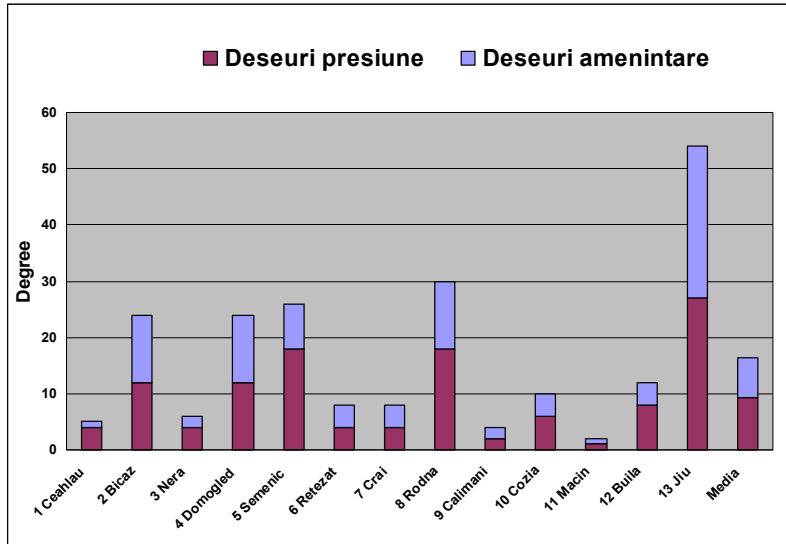

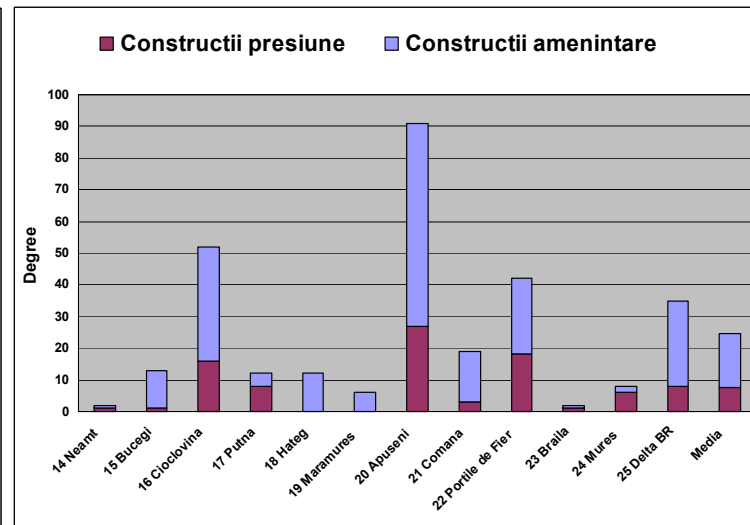
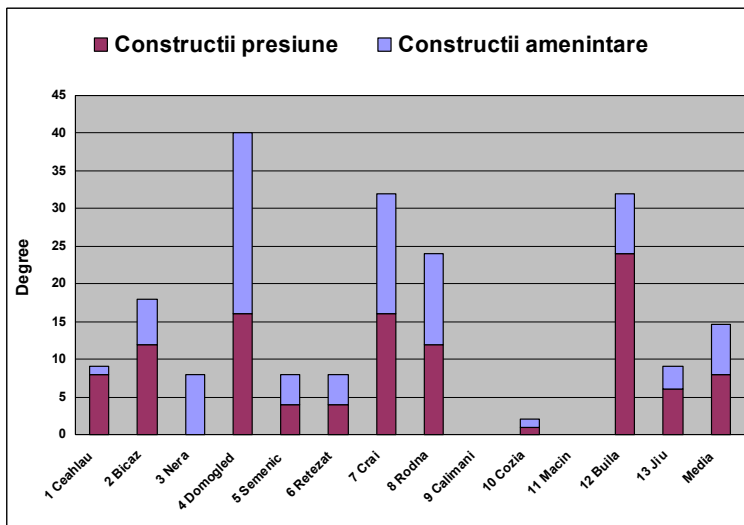
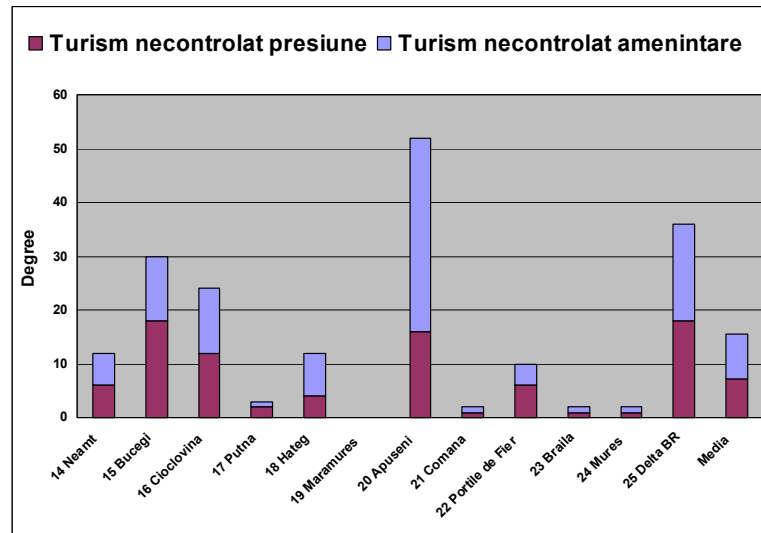
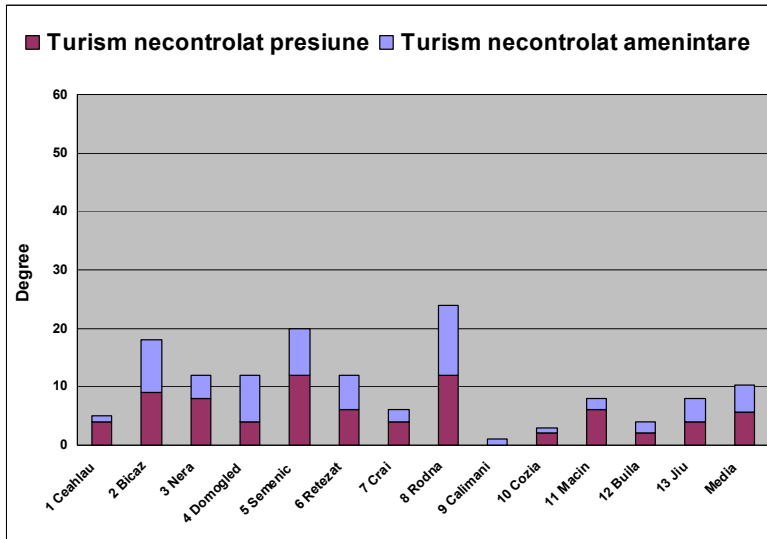
x

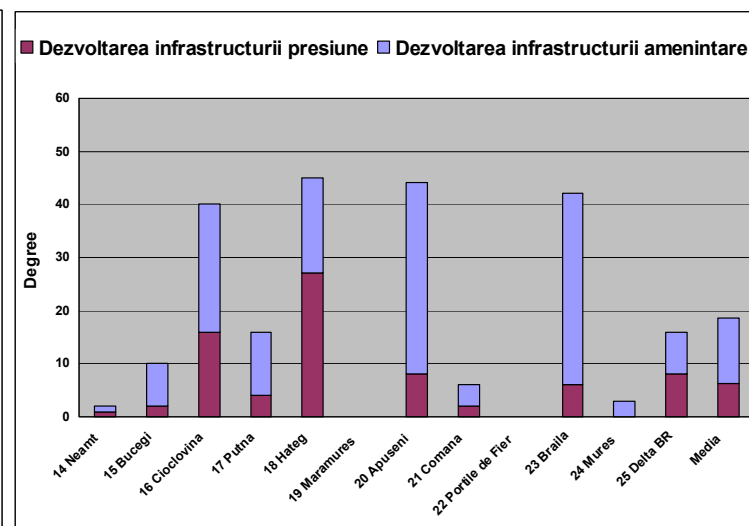
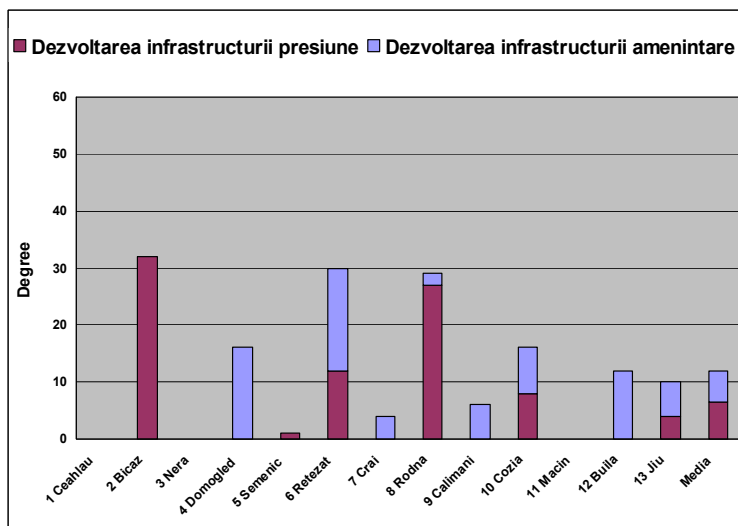
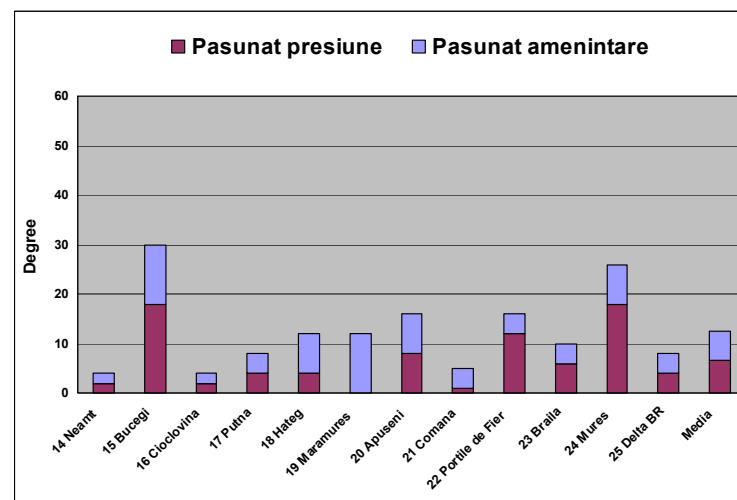
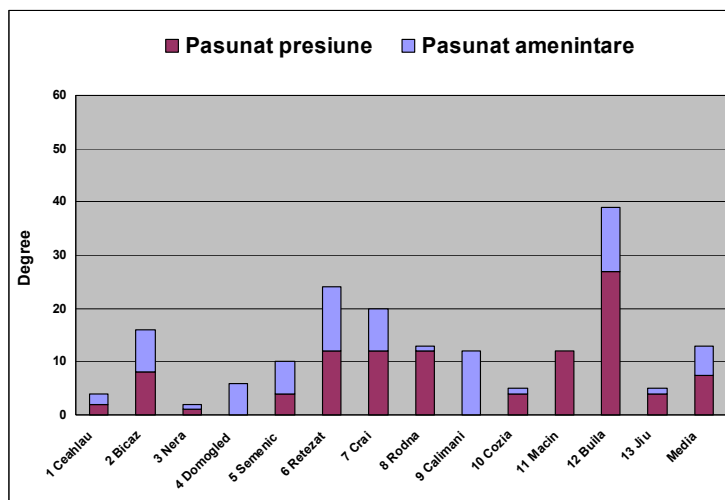

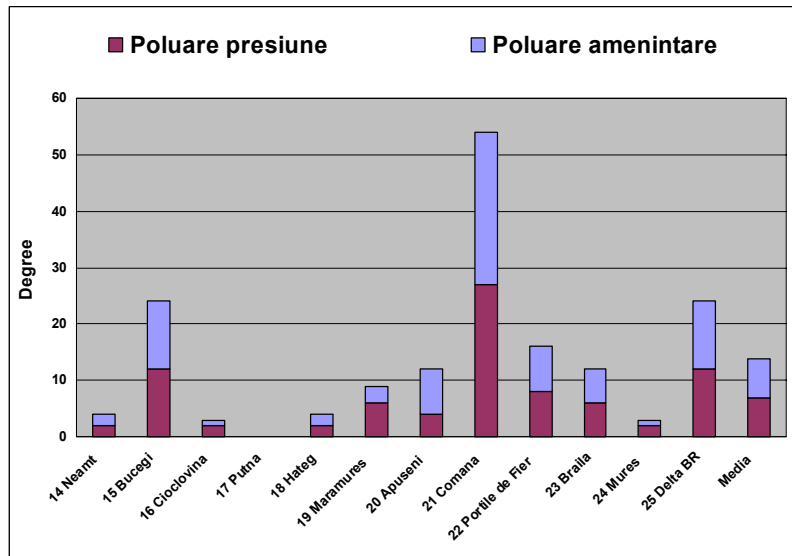
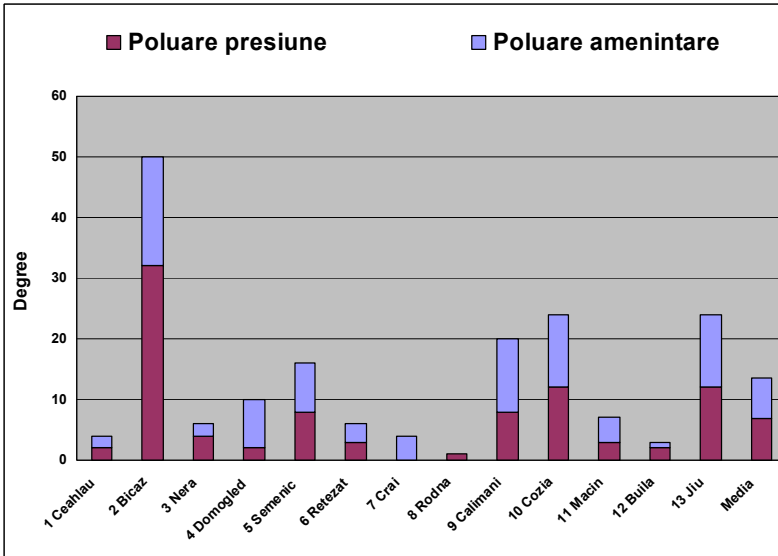
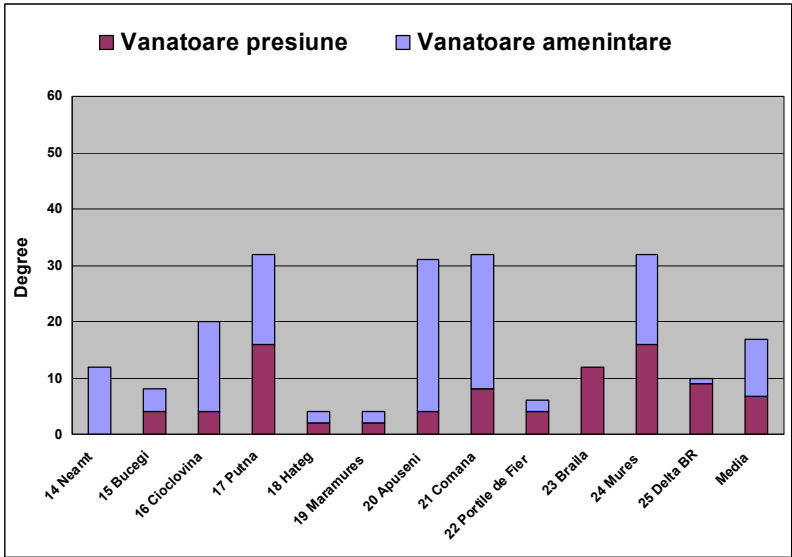
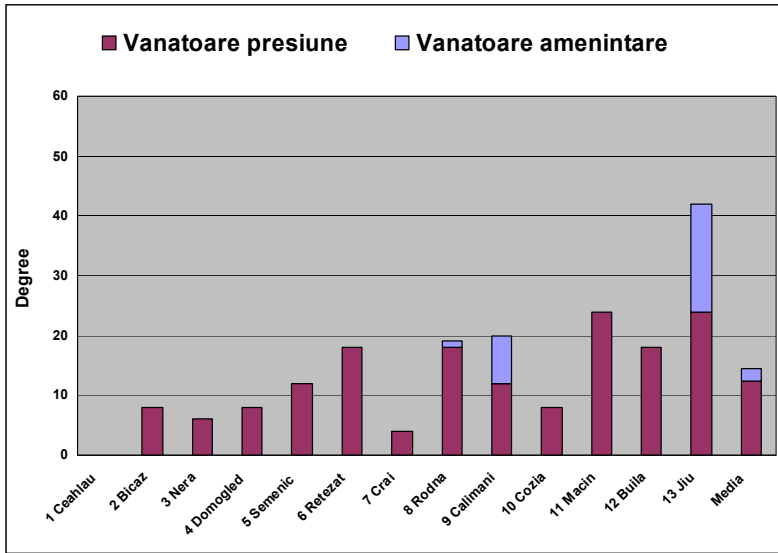

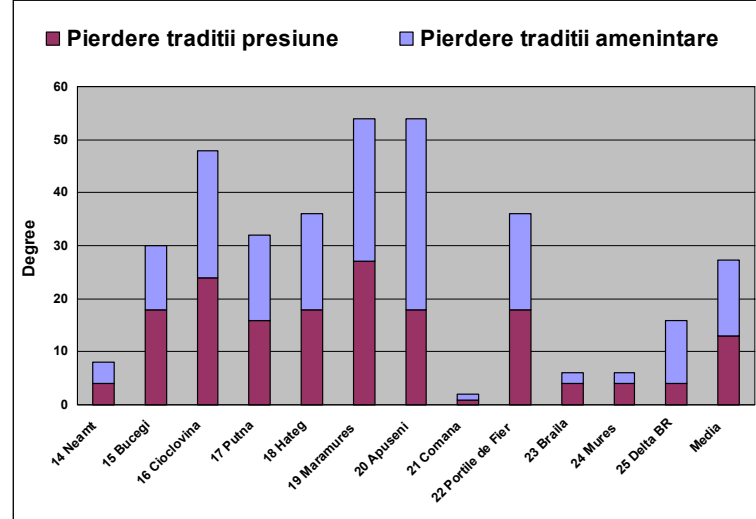
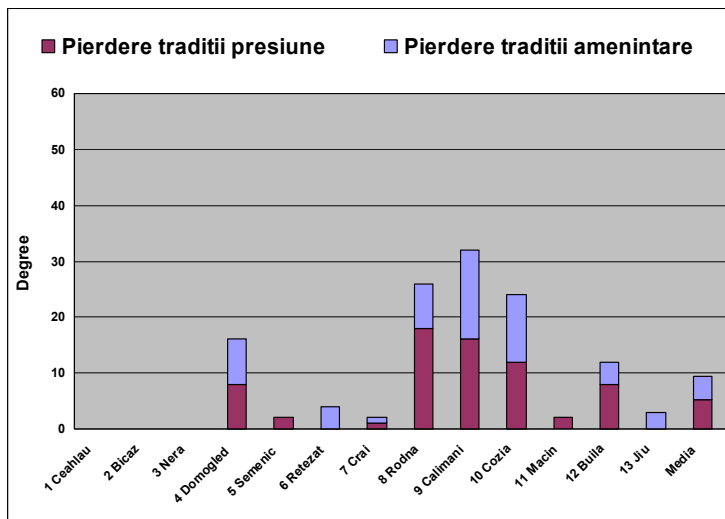
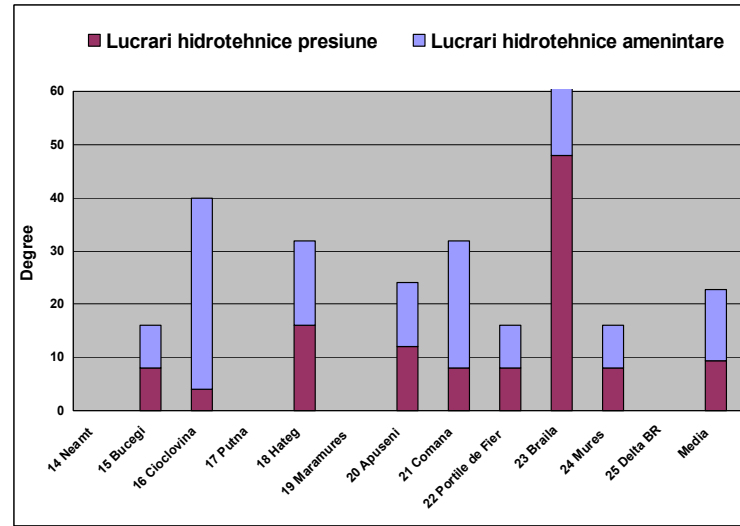
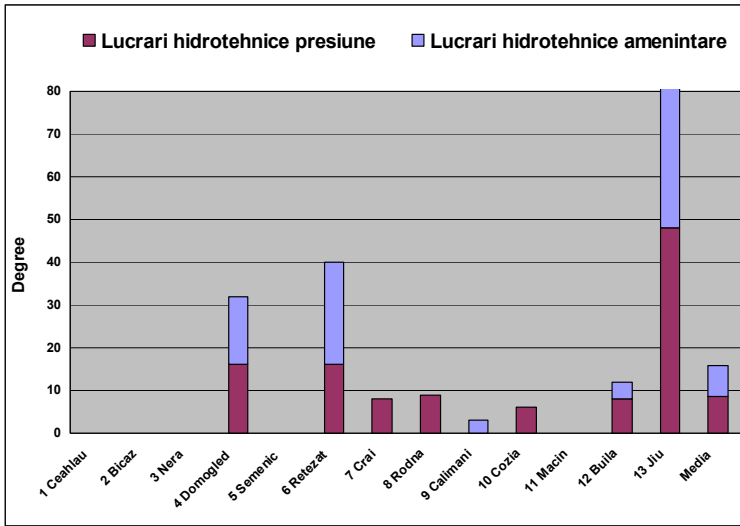

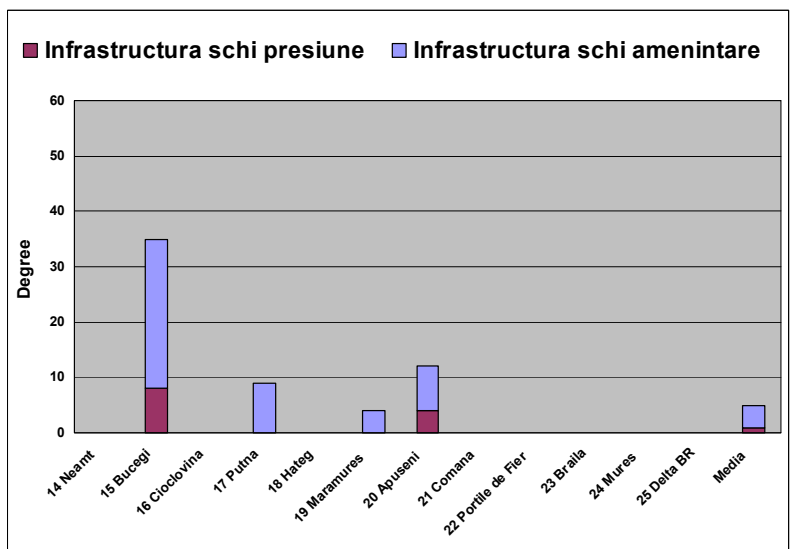
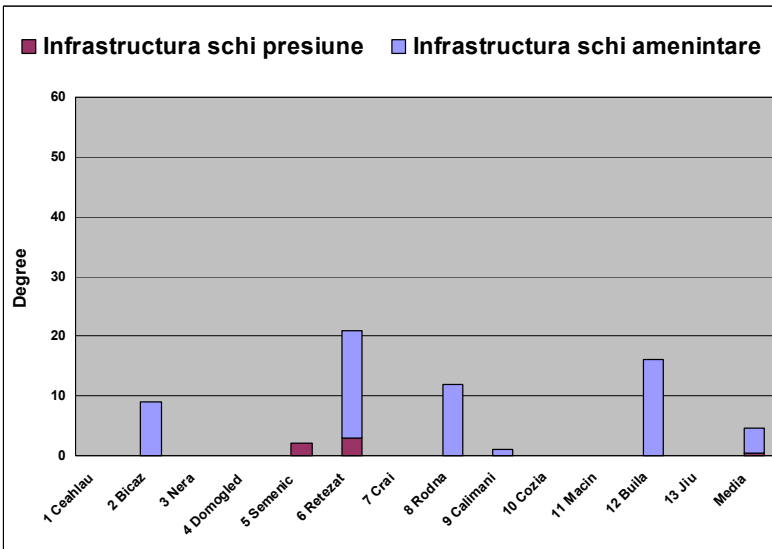
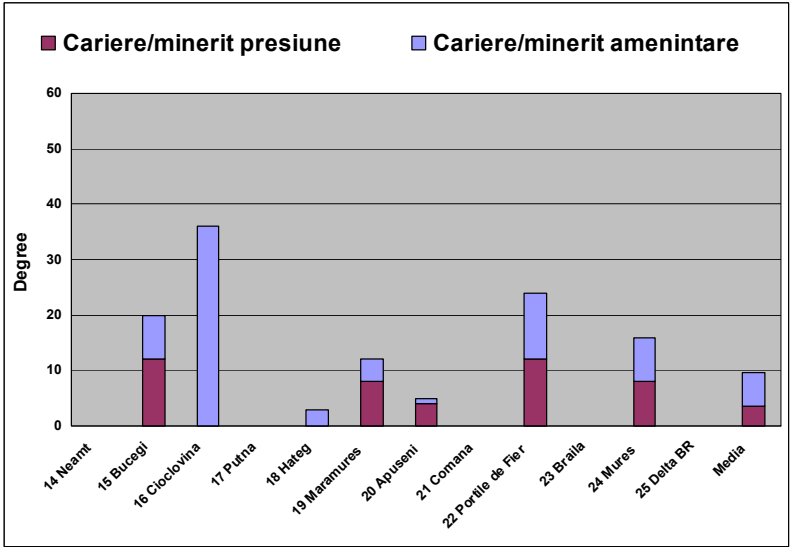
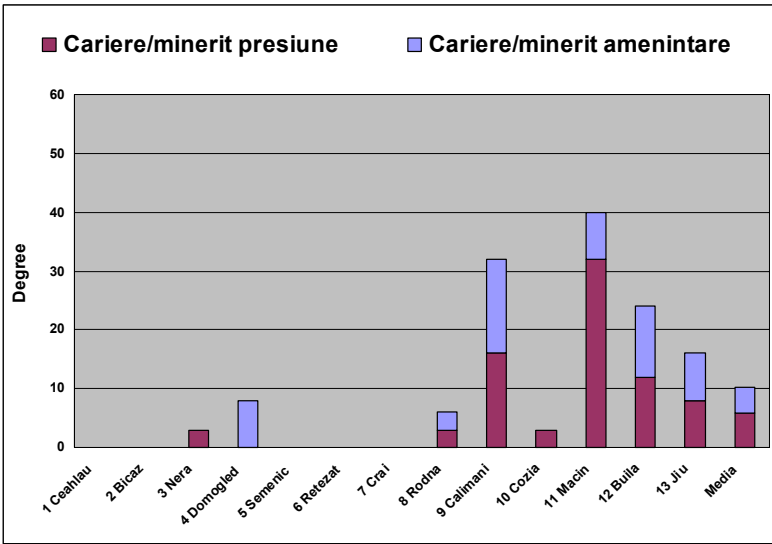

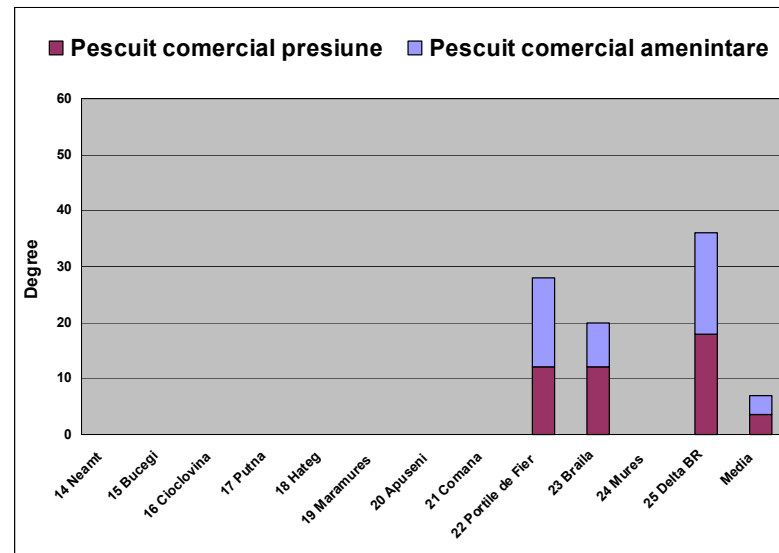
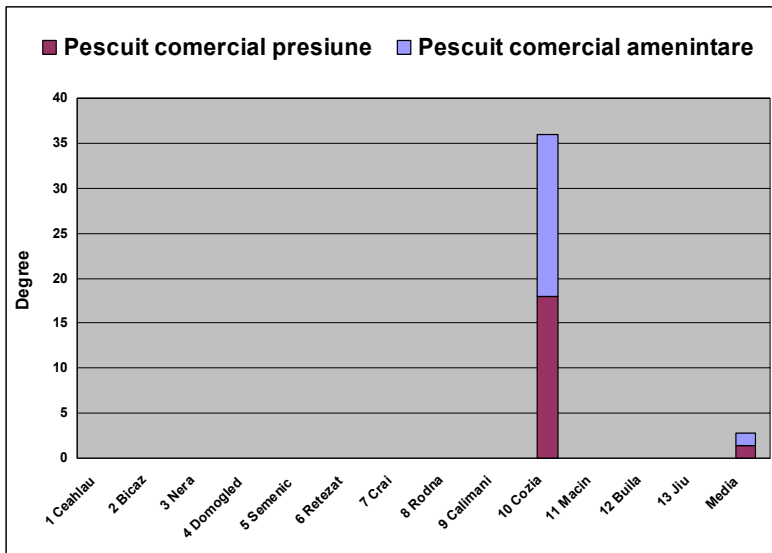

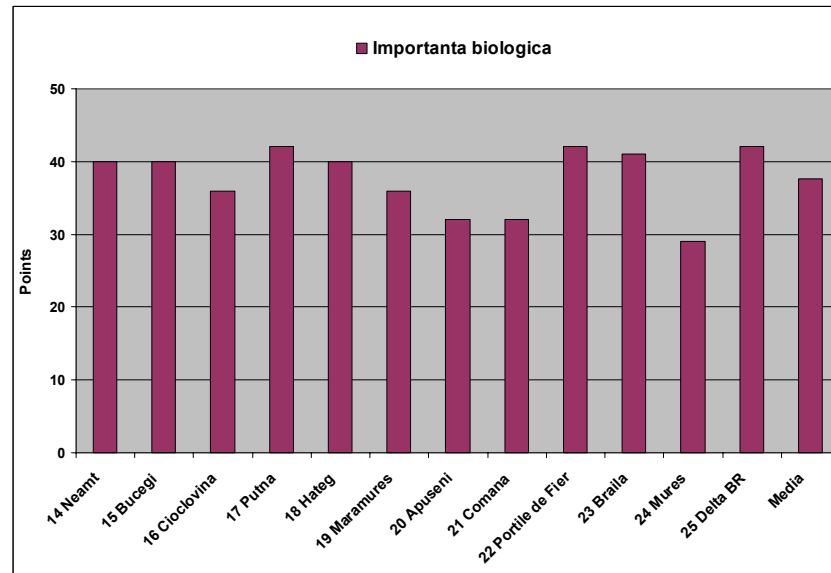
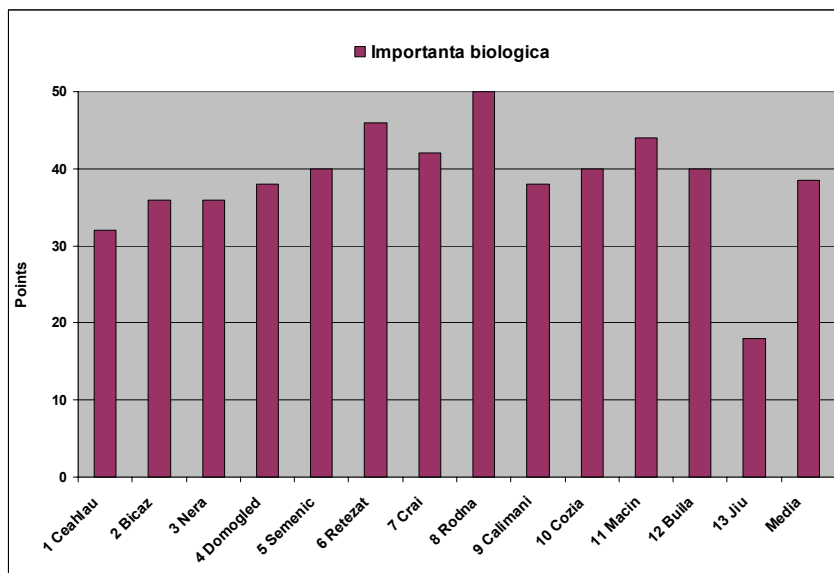

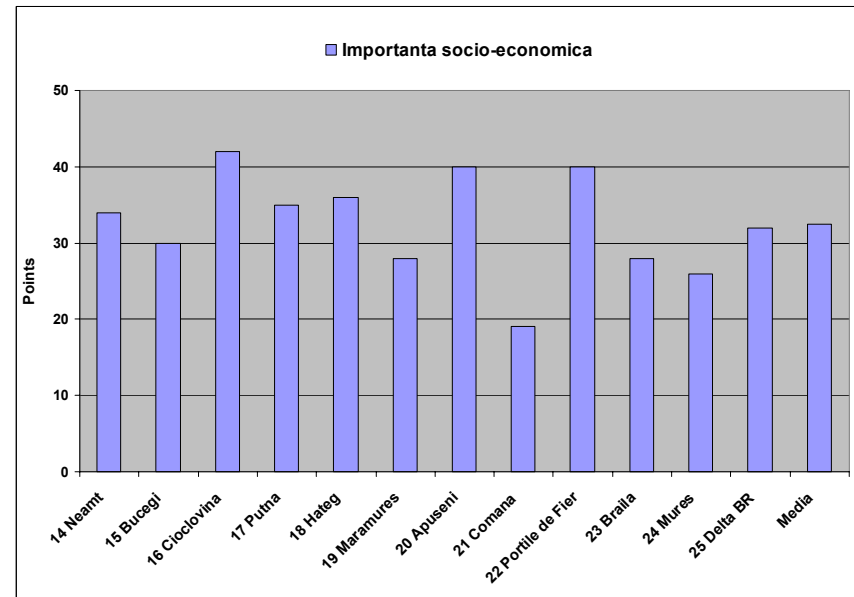
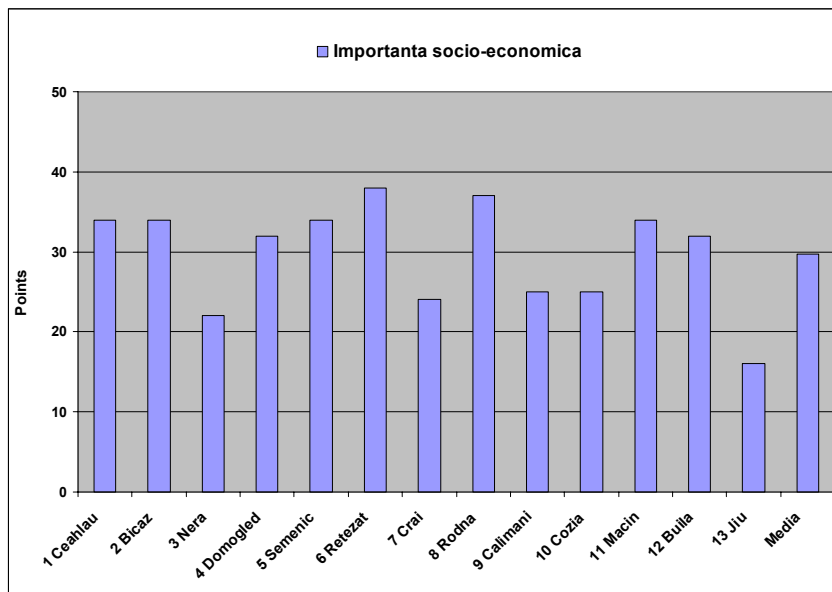

B) Importanță biologică, socio-economică și vulnerabilitate (Întrebările 3 – 5)

Comentarii suplimentare privind evaluarea importanței biologice

- Toate ariile protejate evaluate au importanță biologică mare, cu o medie ușor mai ridicată în cazul parcurilor naționale, care au fost declarate în principal pentru conservarea biodiversității, în timp unele parcuri naturale au fost declarate în principal pentru protejarea altor valori (de ex. Geoparcul Dinozaurilor Țara Hațegului).
- În multe situații nu sunt încă informații corespunzătoare pentru a se determina importanța biologică a ariilor protejate.
- Nu toate ariile protejate sunt suficient de mari pentru a permite prezența unor populații viabile la toate speciile.

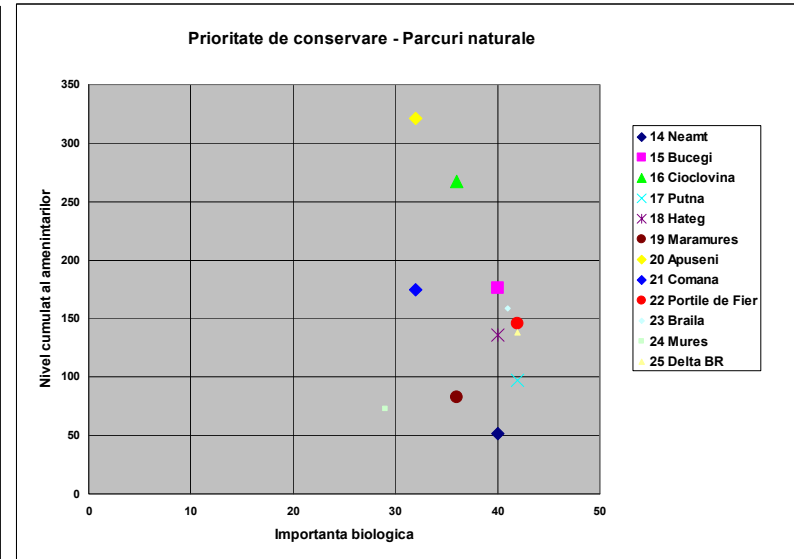
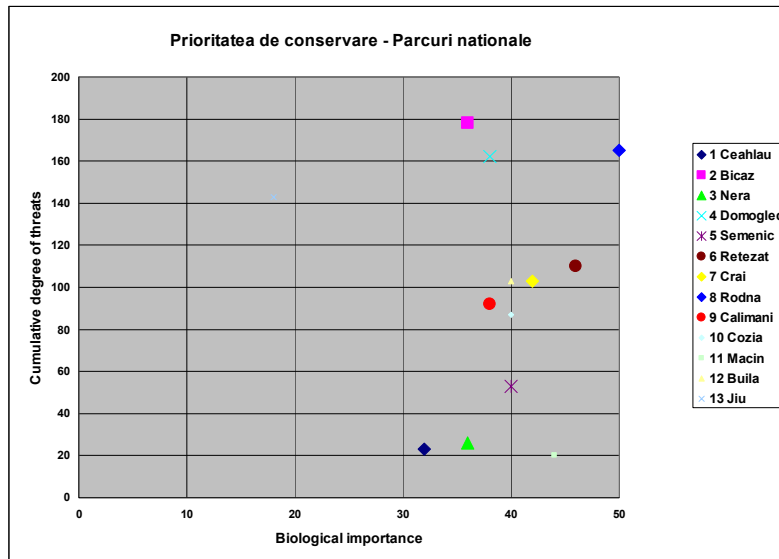

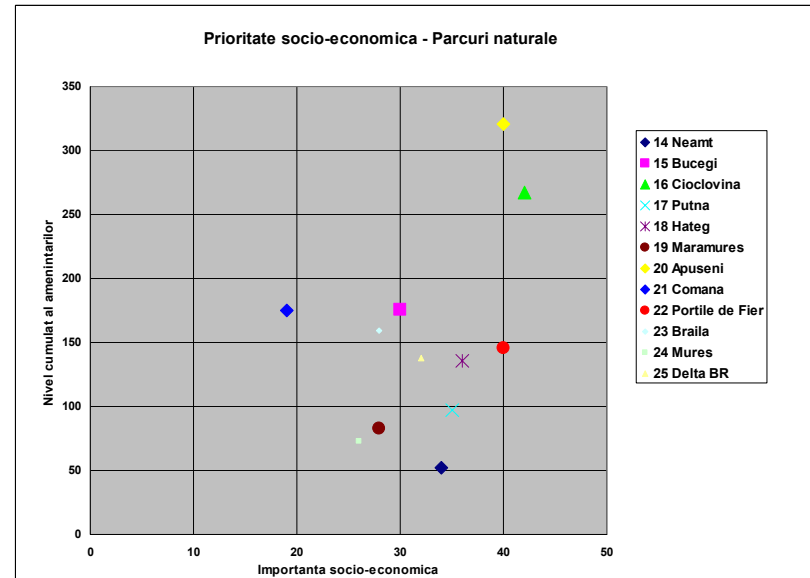
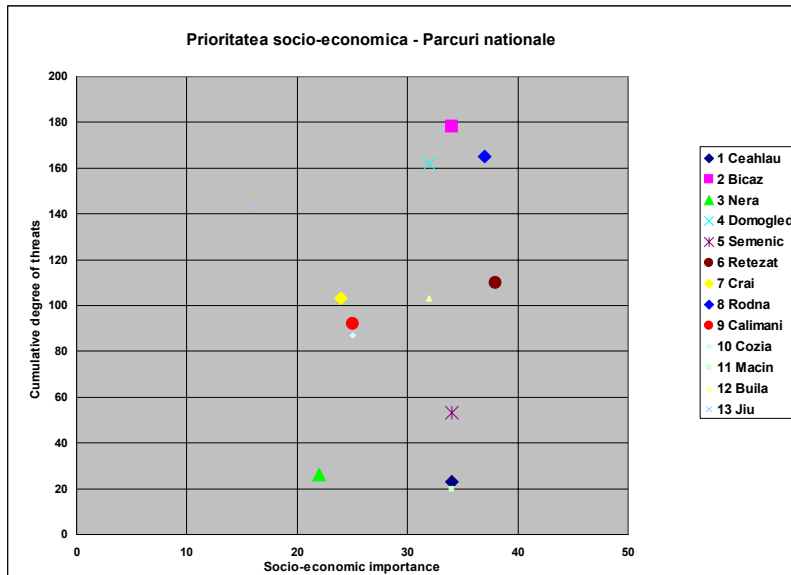
Comentarii suplimentare cu privire la evaluarea importanței socio-economice

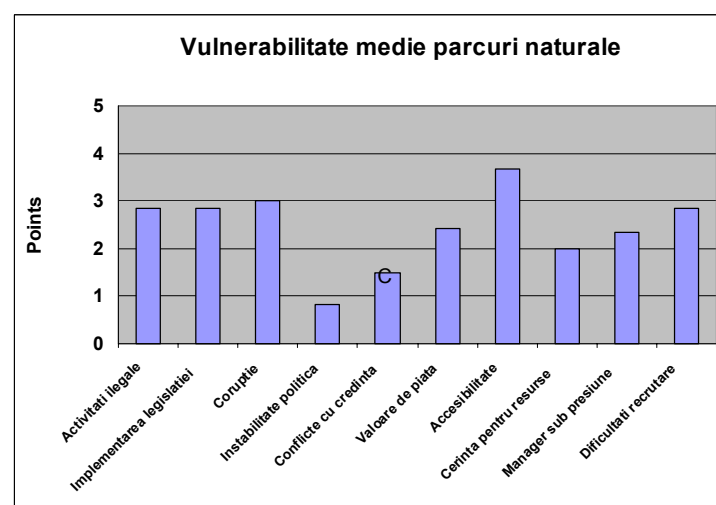
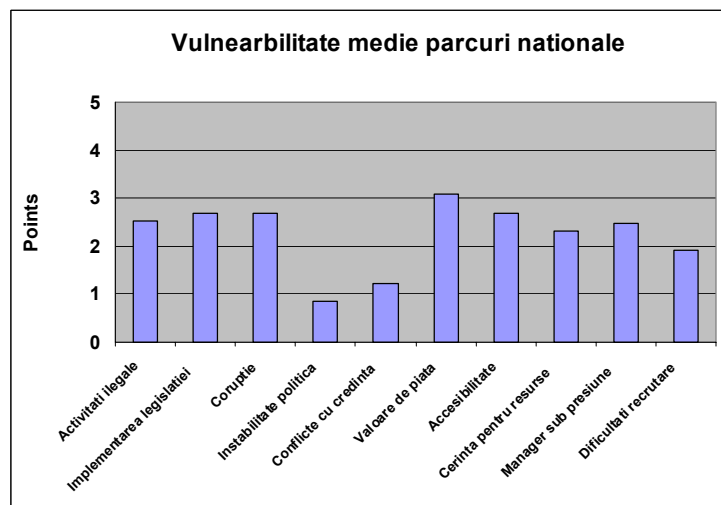
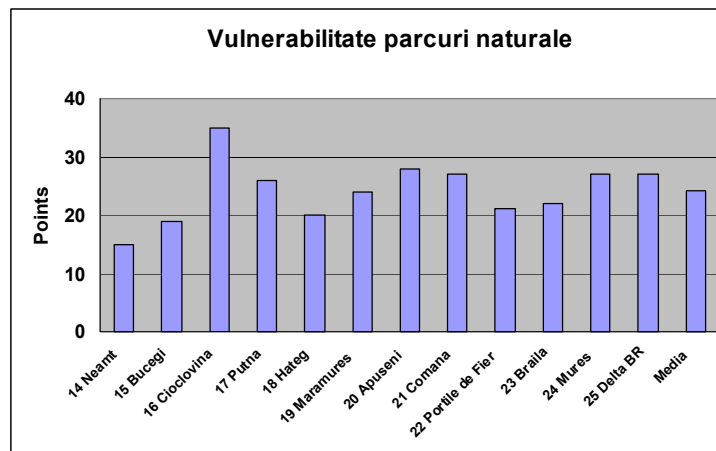
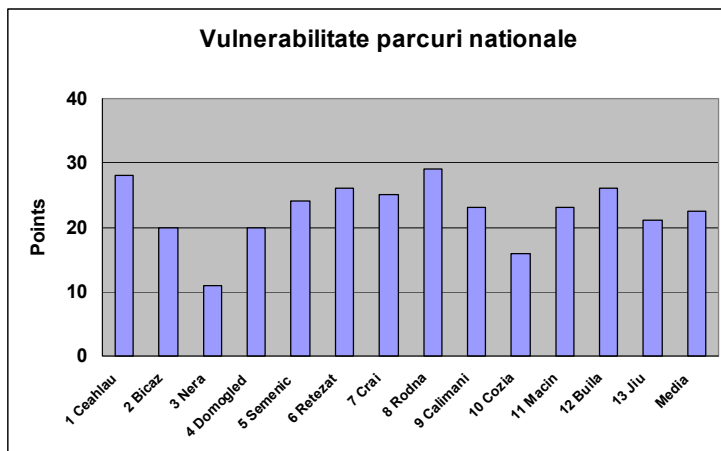
- Majoritatea ariilor protejate evaluate prezintă importanță socio-economică, mai ales în cazul parcurilor naturale. Însă și unele parcuri naționale sunt importante, mai ales în situațiile în care comunitățile locale dețin terenuri în parc și au activități tradiționale de utilizare a terenurilor. În anumite situații, cum ar fi de exemplu Parcul Național Retezat, importanța socio-economică este accentuată de faptul că trei din cursurile de apă importante din parc alimentează un lac de acumulare pentru producerea de energie electrică. În cazul parcurilor naturale importanța economică crește fie datorită prezenței pe suprafața parcului a numeroase comunități (Apuseni, Grădiștea Muncelului – Cioclovina), fie datorită prezenței unei resurse naturale importante (Porțile de Fier).
- În majoritatea situațiilor ariile protejate încă nu asigură o sursă importantă de beneficii pentru comunitate. Cei mai mulți participanți consideră că ecoturismul va constitui o sursă importantă de venit în viitor. În unele parcuri naționale și naturale s-a început elaborarea unor programe de ecoturism și se caută surse de finanțare pentru realizarea infrastructurii specifice necesare.
- În unele arii protejate se desfășoară activități generatoare de venituri importante pentru comunități (de ex pășunat, agricultură, colectare de plante medicinale și fructe de pădure, pescuit, recoltare de stuf, exploatare de material lemnos).
- Deși multe parcuri menționează prezența plantelor cu importanță economică, lipsesc datele concrete în acest domeniu.

- Multe arii protejate sunt intens utilizate în scop turistic și recreativ (excursii montane, picnic, etc.). Dotările pentru turiști și vizitatori în multe cazuri lipsesc sau trebuie îmbunătățite. În foarte puține cazuri populația locală obține venituri din exploatarea potențialului recreativ al ariei protejate. Nu există măsuri specifice în planurile de management care să sprijine și să încurajeze acest lucru.

Graficele de mai jos permit o analiză a priorităților, arătând care sunt ariile protejate care prezintă importanță biologică sau socio-economică semnificativă, dar care se vor confrunta și cu amenințări majore în următorii 5 ani.

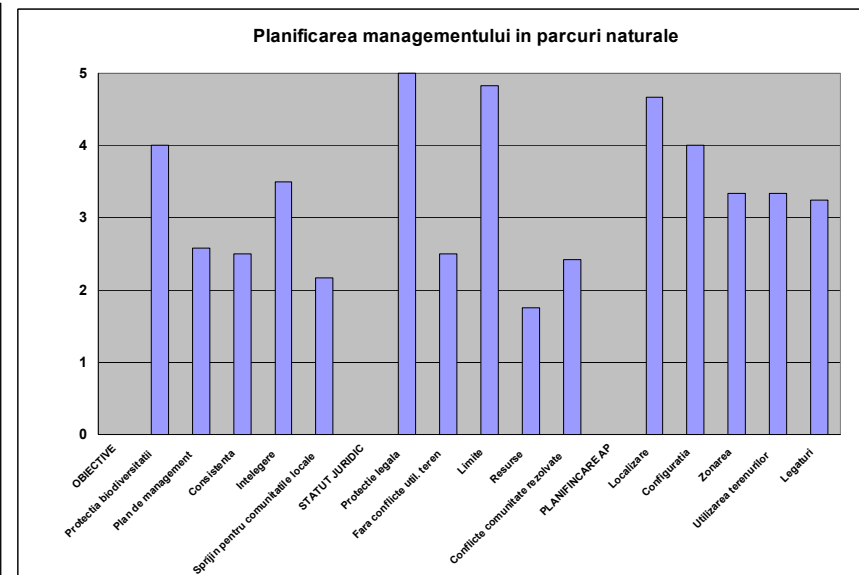
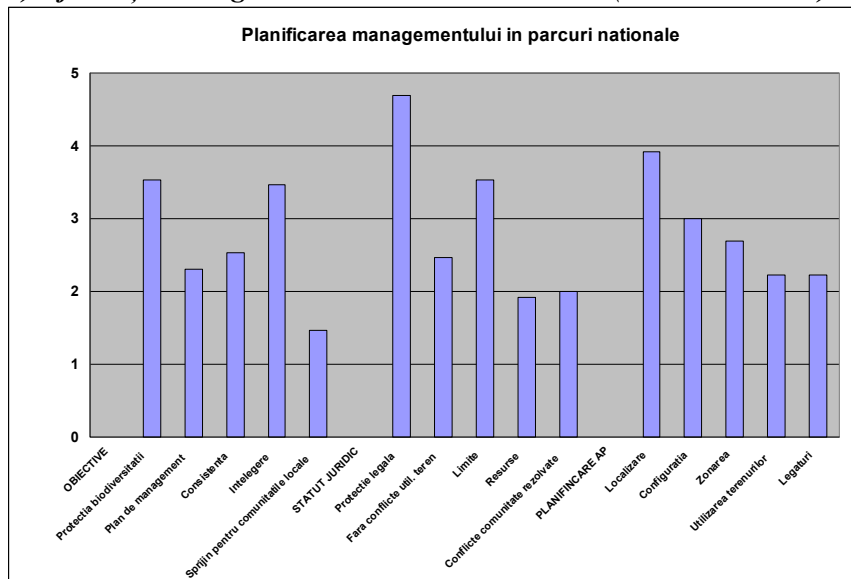

Comentarii suplimentare cu privire la vulnerabilitate

- Numărul redus al personalului de teren (rangeri) și capacitatea redusă de aplicare a legislației sunt cauzele principale ale vulnerabilității mari în unele arii protejate. În toate parcurile se înregistrează în prezent un deficit al personalului de teren.

- Lipsa amenzilor pentru sancționarea unor contravenții specifice ariilor protejate duce la ineficiență în acțiunile de control.
- Corupția și sistemul juridic ineficient au fost identificate de majoritatea participanților ca fiind un fenomen ce determină o vulnerabilitate mare a ariilor protejate, favorizând activitățile ilegale, în special în ceea ce privește construcțiile și exploatarea/utilizarea resurselor în mod necorespunzător obiectivelor ariei protejate (de ex. construcții ilegale începute sau chiar finalizate în PN Piatra Craiului, PN Ceahlău, PN Porțile de Fier, captare pâraie fără autorizație în PN Retezat).
- Vulnerabilitatea ariilor protejate a crescut substanțial prin retrocedarea pădurilor, întrucât în multe situații noii proprietari nu respectă legislația în vigoare și amenajamentele silvice (ex. PN Piatra Craiului, PN Buila Vânturarița).

C) Eficiența managementului – PLANIFICARE (Întrebările 6 - 8)

Comentarii suplimentare privind OBIECTIVELE

- În cazul mai multor parcuri naționale și naturale, obiectivele principale nu au fost încă clar definite.
- Pe lângă conservarea biodiversității, obiectiv ce apare la majoritatea ariilor protejate analizate, sunt definite și alte obiective importante, cum ar fi conservarea peisajului, promovarea utilizării durabile a resurselor, conștientizare publică, promovarea ecoturismului.

- Cele mai multe parcuri nu au încă un plan de management, elaborarea planurilor fiind în plină desfășurare în majoritatea ariilor protejate analizate..
- Majoritatea parcurilor au un plan de lucru anual, dar acesta include planificarea activităților considerate prioritare pe moment și corelat cu resursele financiare limitate de care dispun administrațiile, nu cu obiectivele principale de management.

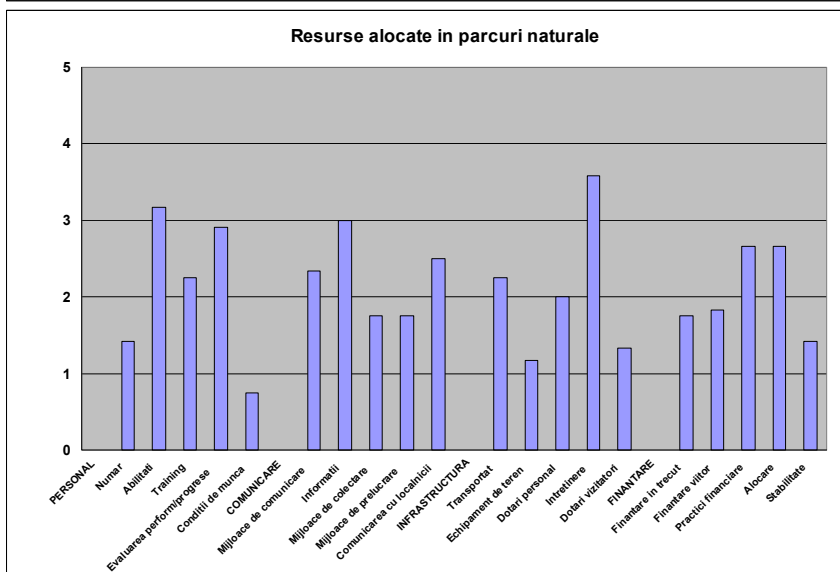
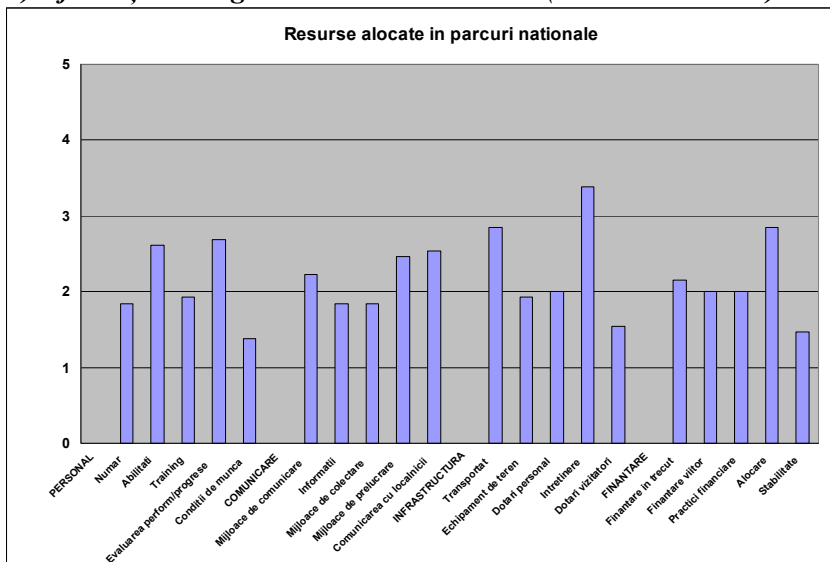
Comentarii suplimentare privind STATUTUL JURIDIC ȘI GRADUL DE SIGURANȚĂ

- Statutul juridic al ariilor protejate analizate este clar definit, parcurile sunt clar delimitate (cu excepția celor nou înființate).
- În momentul de față, în urma procesului de retrocedare a pădurilor (proces nefinalizat), situația cu privire la proprietate nu este încă clarificată în multe arii protejate, dar nu există conflicte în ce privește regimul de proprietate. Parcurile cele mai afectate de procesul de retrocedare sunt sau vor fi PN Bicz (de la 10% proprietate privată se va ajunge la 90%), PN Munții Rodnei (25% stat, 75% privat), PN Munții Maramureșului (35% stat, 65% privat), PN Comana (35% stat, 65% privat), PN Bucegi (40% stat, 60% privat), PN Piatra Craiului (55% stat, 45% privat), Domogled Valea Cernei (65% stat, 35% privat), PN Călimani (56% stat, 44% privat), PN Grădiștea Muncelului.Ciclovina (55% stat, 45% privat), PN Buila Vânturarița (55% stat, 44% privat), PN Cozia (68% stat, 32% privat), cele mai favorizate din acest punct de vedere fiind PN Măcin (100% stat), PN Insula Mică a Brăilei (99% stat), RB Delta Dunării (95% stat), PN Putna (90% stat) și PN Defileul Jiului (80% stat).
- Există un grad mare de incertitudine cu privire la modul în care se vor respecta obiectivele de management al ariilor protejate în condițiile în care nu există sisteme de compensare pentru proprietarii de terenuri.
- Capacitatea personalului nu este corespunzătoare, în majoritatea cazurilor, pentru aplicarea legislației, în special din punct de vedere al numărului de personal, al dotării sau al echipamentului de teren.
- În majoritatea cazurilor, conflictele cu comunitățile locale nu sunt acute, dar se pot agrava, mai ales dacă nu vor exista compensări pentru restricțiile ce se impun prin regimul de arie protejată.
- Se recunoaște necesitatea de a se crește capacitatea personalului administrațiilor pentru o comunicare corespunzătoare cu comunitățile locale, în vederea reducerii/prevenirii conflictelor existente sau a celor potențiale, ce derivă mai ales din statutul juridic al terenurilor.

Comentarii suplimentare cu privire la PROIECTAREA ȘI PLANIFICAREA ARIILOR PROTEJATE

- Aflate în procesul de elaborare a planurilor de management, majoritatea administrațiilor de parcuri vor solicita o redefinire a zonării interne, stabilită inițial prin act normativ, fără suficiente date din teren.
- Există câteva zone în care ariile protejate sunt legate între ele (de ex. PN Retezat, PN Domogled-Valea Cernei, PN Cheile Nerei-Beușnița, Pn Semenici-Cheile Carașului, PN Porțile de Fier, PN Cheile Grădiștei Cioclovina), altele sunt izolate, sau chiar le lipsește zona tampon în jurul zonelor de conservare specială.

D) Eficiența managementului – RESURSE (Întrebările 9 - 12)

Comentarii suplimentare cu privire la PERSONAL

- Personalul administrațiilor nu este complet, în majoritatea situațiilor fiind necesară angajarea de personal (în special rangeri, dar și biologi sau responsabili comunitate/turism). În anumite situații se simte lipsa unui jurist.
- Deși personalul (provenind în principal din sistemul silvic, cu experiență în managementul pădurilor) dispune în multe cazuri de calificare relevantă pentru responsabilitățile din cadrul administrației, se recunoaște necesitatea unor instruiți de specialitate, mai ales în domeniul planificării, comunicării, relațiilor/conștientizării publice, educației, monitorizării, turismului.
- Nu există posibilități de instruire permanentă în domenii specifice ariilor protejate.
- Nu există sisteme de evaluare a performanței personalului, bazate pe rezultatele ce converg spre țelurile și obiectivele ariei protejate.

- În anumite situații condițiile asigurate angajaților nu sunt corespunzătoare (de ex. salarii reduse, mai ales în cazul rangerilor)

Comentarii suplimentare privind COMUNICAREA și INFORMAȚIILE

- La majoritatea parcurilor lipsesc mijloacele de comunicare, mai ales cele de teren
- Datele ecologice necesare planurilor de management există în mare măsură în cazul ariilor protejate ce au prezentat interes științific în anii trecuți, dar în majoritatea cazurilor sunt necesare studii. În ce privește informațiile socio-economice, acestea sunt în majoritatea cazurilor insuficiente.
- Dotările pentru colectarea de date, respectiv mijloacele de prelucrarea a informațiilor din teren sunt în majoritatea cazurilor reduse sau la un nivel mediu.
- Comunicarea cu comunitățile locale este considerată corespunzătoare numai în cazul unui parc național (Rodna), fiind necesare îmbunătățiri semnificative în cazul parcurilor naționale Semenic, Piatra Craiului, Buila și Jiu și a parcurilor naturale Putna, Hațeg și Mureș. În nici unul din parcurile naturale nu se consideră comunicarea cu comunitățile locale ca fiind pe deplin corespunzătoare.

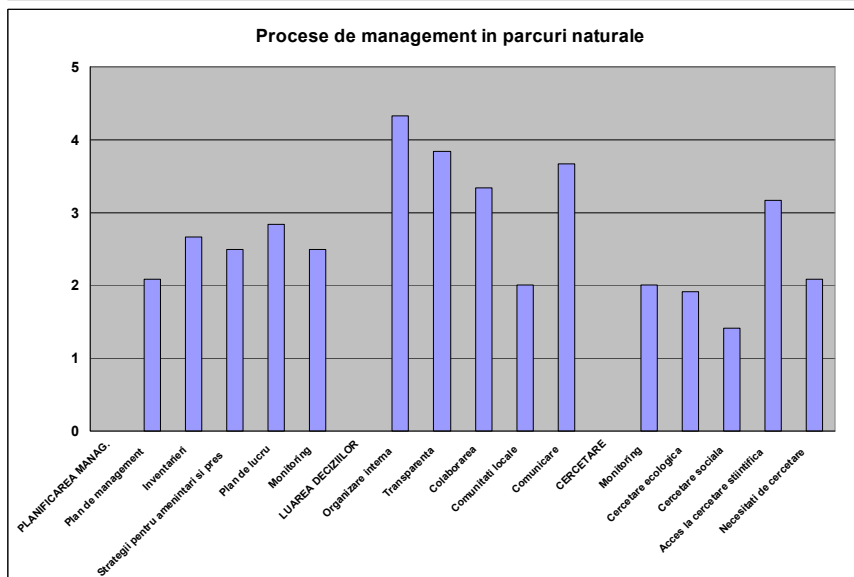
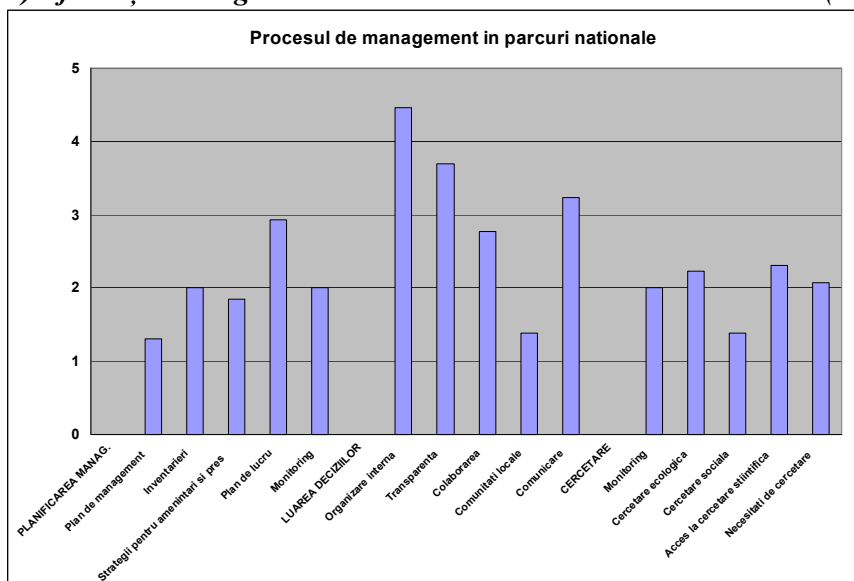
Comentarii suplimentare privind INFRASTRUCTURA

- Administrațiile dispun, în mare parte, de cel puțin un mijloc de transport
- În majoritatea cazurilor există drumuri de acces către aria protejată, nici o administrație nu a semnalat necesitatea deschiderii de noi drumuri de acces.
- Echipamentul de teren lipsește în majoritatea parcurilor naturale sau dotarea este minimă.
- Administrațiile dispun în mare parte doar de birouri provizorii, iar clădirile administrative altele decât biroul central lipsesc (excepție RB Delta Dunării și PN Retezat). Nu există centre de cercetare sau de instruire care să aparțină parcurilor.
- Centrele de vizitare și punctele de informare lipsesc în majoritatea cazurilor (excepție RB Delta Dunării), fiind în curs de construire și/sau dotare doar la parcurile care beneficiază de sprijinul unor proiecte cu finanțare externă.
- Dotările pentru vizitatori/turiști nu sunt corespunzătoare sau lipsesc total.

Comentarii suplimentare cu privire la FINANȚARE

- Finanțarea în ultimii cinci ani a fost în general redusă sau necorespunzătoare, cu excepția parcurilor care au beneficiat de proiecte în ultimii cinci ani (Piatra Craiului, Retezat, Vânători Neamț) sau a RB Delta Dunării, care beneficiază de resurse financiare de la bugetul statului.
- Doar patru parcuri (Semenic, Cozia, Cioclovina și Brăila) prevăd o îmbunătățire mai semnificativă a finanțării în următorii 5 ani, în timp ce în cazul a 5 parcuri se prevede o scădere, chiar semnificativă, a finanțării (Nera, Domogled, Retezat, Crai, Neamț și Bucegi).
- Lipsa planului de management (priorități încă nedefinite) în cazul multor parcuri, modul de alocarea bugetului, precum și limitările de ordin ierarhic, în multe cazuri nu permit o planificare și utilizare corespunzătoare a resurselor financiare limitate, în concordanță cu obiectivele principale ale ariei protejate.
- Stabilitatea din punct de vedere al alocării resurselor financiare este considerată în general redusă. Asigurarea salariilor în cazul administrațiilor ce aparțin Regiei Naționale a Pădurilor este considerată singura componentă oarecum stabilă din punct de vedere al finanțărilor.

E) Eficiența Managementului – PROCESE DE MANAGEMENT (Întrebările 13 - 15)

Comentarii adiționale privind PLANIFICAREA MANAGEMENTULUI

- În majoritatea ariilor protejate analizate planurile de management nu există, cu excepția parcurilor naționale Retezat și Piatra Craiului și a parcurilor naturale Neamț și Brăila, RB Delta Dunării. În majoritatea parcurilor procesul de elaborare a planului este în curs de desfășurare.
- Inventarul resurselor naturale și culturale, mai ales a celor naturale, trebuie îmbunătățit în majoritatea ariilor protejate, în special în Ceahlău, Nera, Semenic, Rodna, Măcin, Buila, Jiu, Maramureș, Comana și Mureș.
- Analiza presiunilor și amenințărilor, precum și strategiile de adresare ale acestora necesită în general îmbunătățiri. Un singur parc natural și două parcuri naționale (Retezat și Cozia) consideră că acest aspect este tratat în mod corespunzător (Brăila).
- Doar 5 parcuri consideră că au un plan de lucru detaliat (Retezat, Cozia, Măcin, Bucegi și Brăila).

- Rezultatele monitoringului sunt încorporate în mod corespunzător în planificare doar în cazul RB Delta Dunării, PN Brăila, PN Piatra Craiului.

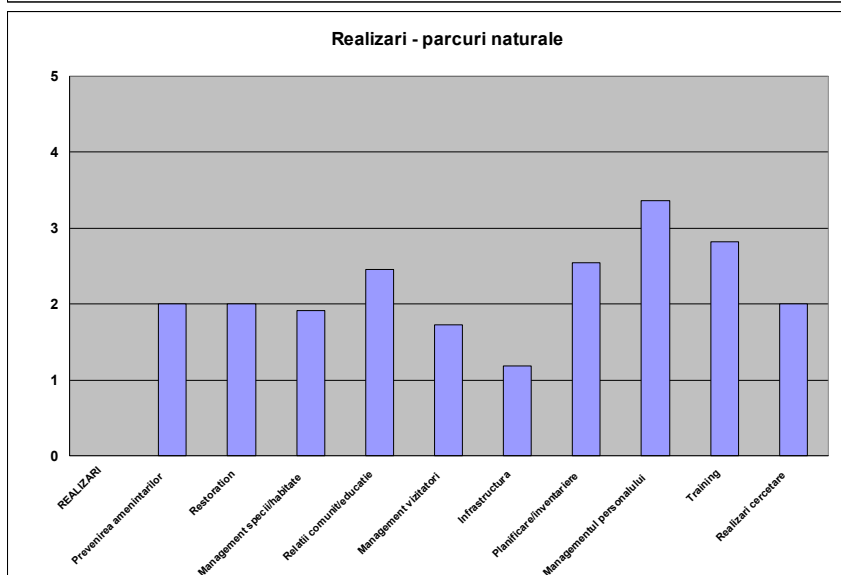
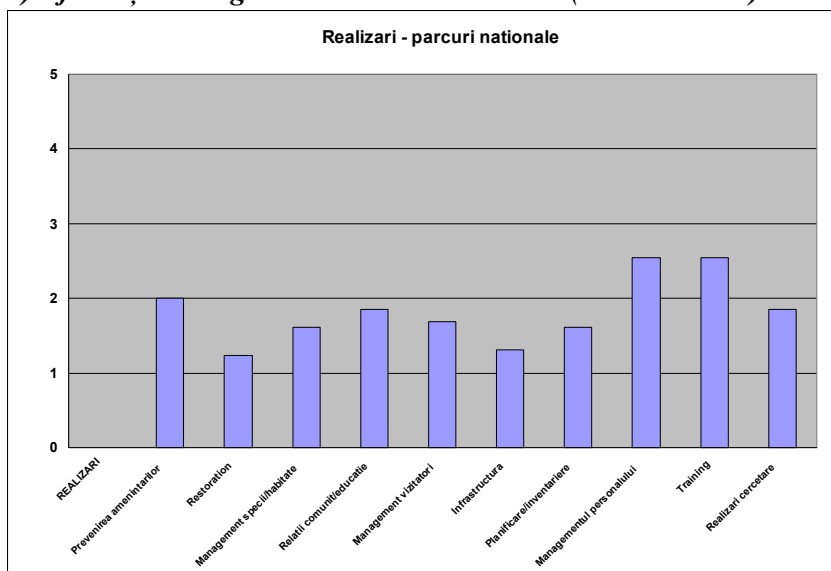
Comentarii adiționale privind PROCESUL DECIZIONAL

- Majoritatea parcurilor indică existența unei organizări interne clare și existența unui proces decizional relativ transparent.
- O colaborare regulată cu comunitățile locale, parteneri și alte organizații este raportată doar de Neamț, Cioclovina și Retezat, în restul situațiilor fiind necesară o îmbunătățire a situației.
- În majoritatea parcurilor naționale se consideră că participarea comunităților la luarea deciziilor care îi afectează este destul de bună. În schimb, în cazul parcurilor naturale, unde comunitățile au un rol mai important în managementul ariei protejate, se consideră că această problemă nu este suficient de bine rezolvată.
- Parcurile Bicaș, Crai, Rodna, Călimani, Măcin consideră că au o comunicare internă bine pusă la punct, care contribuie pe deplin la realizarea activităților critice de management.

Comentarii adiționale cu privire la CERCETARE, MONITORING ȘI EVALUARE

- În majoritatea parcurilor nu există încă un plan de monitoring al impactului activităților legale și ilegale. Numai în Piatra Craiului se consideră că acest plan și implementarea lui sunt corespunzătoare.
- Cercetările privind biodiversitatea nu sunt orientate în mod clar către necesitățile ariei protejate în majoritatea cazurilor, cu excepția parcurilor Piatra Craiului și Jiu.
- În general nu există studii, cercetări cu privire la aspecte sociale importante pentru aria protejată.
- Doar 2 parcuri (Brăila și Piatra Craiului) consideră că au acces regulat la cercetări științifice recente.
- Necesitățile critice pentru cercetare și monitoring sunt considerate ca fiind bine identificate doar în cazul parcurilor Retezat și Brăila.

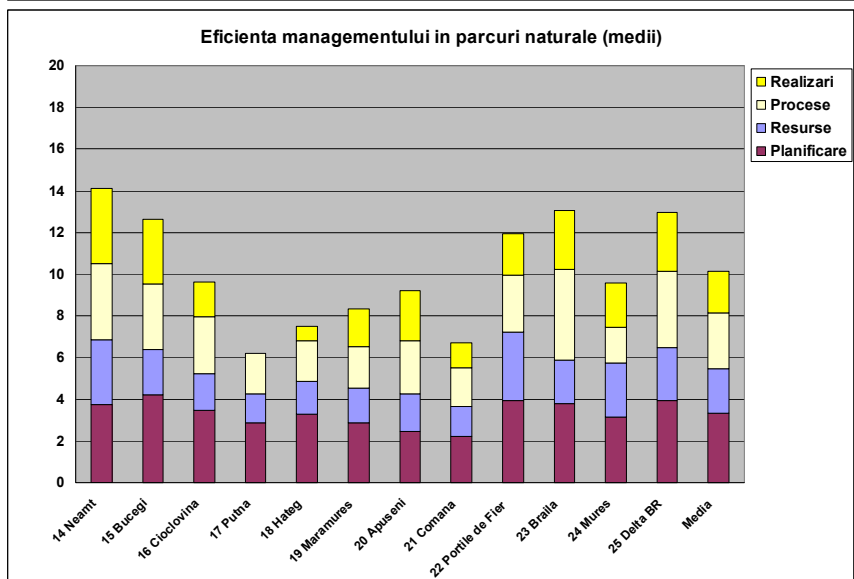
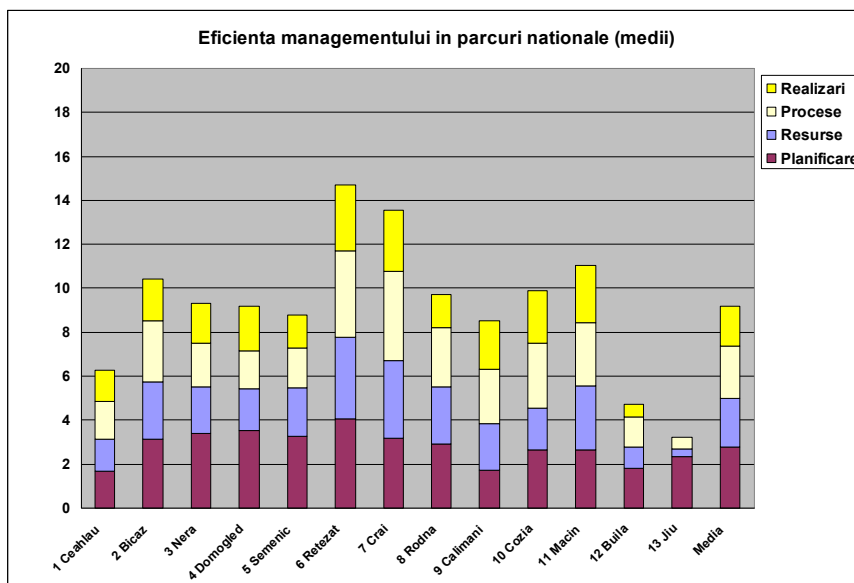
F) Eficiența managementului – REALIZĂRI (Întrebarea 16)

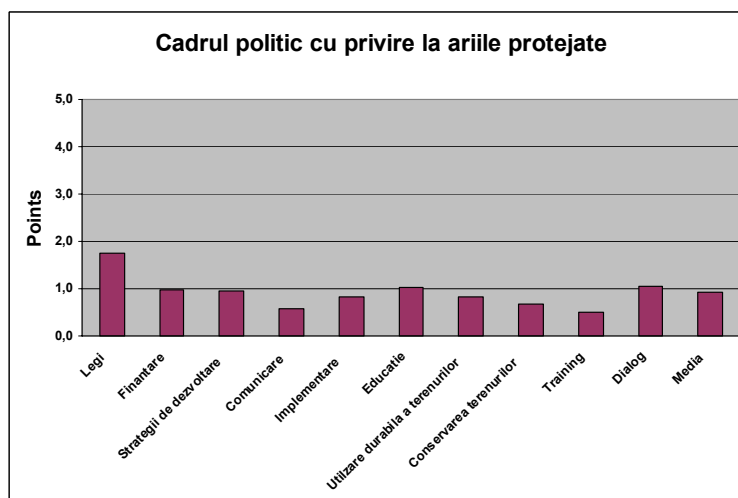
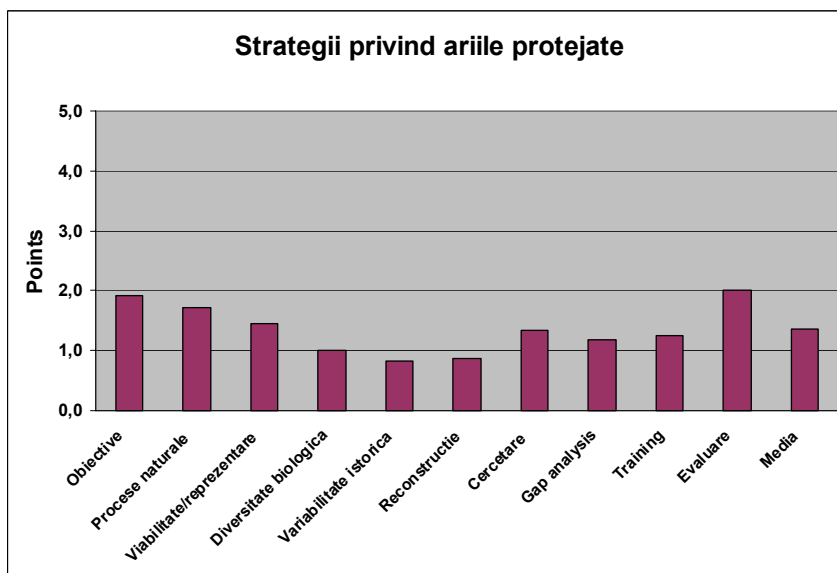
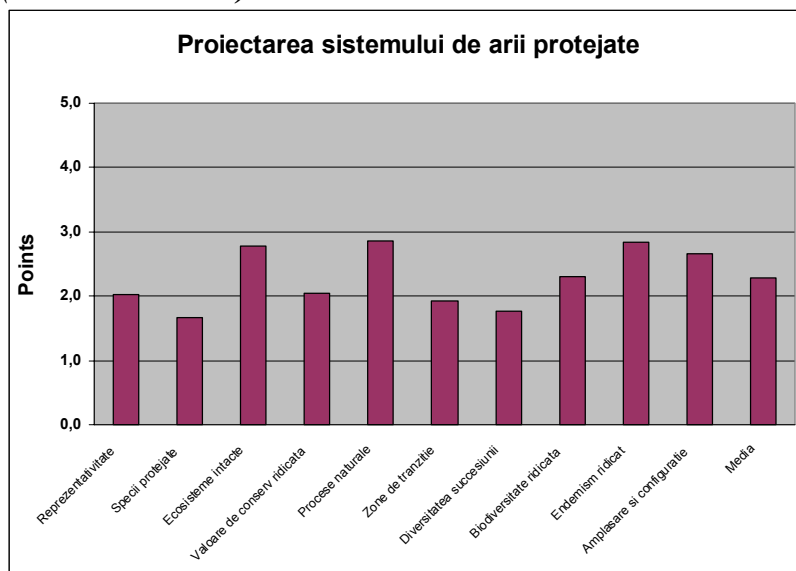
Comentarii suplimentare privind REALIZĂRILE

- Administrațiile de arii protejate fiind recent constituite (cele mai vechi în urmă cu 6 ani, cele mai noi de câteva săptămâni sau luni), rezultatele cele mai bune s-au obținut deocamdată în domeniul managementului de personal. Rezultate pe mai multe domenii (a se vedea graficul pentru domeniile care au fost luate în considerare) s-au obținut în principal de către parcurile care au beneficiat în ultimii ani de sprijin financiar și tehnic prin proiecte internaționale (Retezat, Piatra Craiului, Neamț, Măcin, Brăila și Delta Dunării, ceea ce se reflectă și în graficele care reprezintă eficiența de ansamblu a managementului.

G) EFICIENȚA DE ANSAMBLU A MANAGEMENTULUI – Întrebările 3 – 16

H) ÎNTREBĂRILE LEGATE DE SISTEMUL DE ARII PROTEJATE LA NIVEL NATIONAL (Întrebările 17 - 19)

Recomandările participanților

În urma unei analize a sistemului de planificare a rețelei de arii protejate la nivel național și a cadrului legislativ și politic din punct de vedere al managementului ariilor protejate, participanții la seminar au formulat următoarele recomandări:

A. Planificarea sistemului de arii protejate la nivel național

Este necesar ca la nivel național să se realizeze

- Cartare a biodiversității la nivel național și o analiză a măsurii în care speciile și habitatele importante la nivel național sunt incluse în ariile protejate existente (Gap analysis);
- Realizarea unei corespondențe între sistemul național și cel internațional pentru clasificarea habitatelor;
- Includerea în sistemul de arii protejate (punerea sub protecție legală) a zonelor valoroase pentru biodiversitate deja identificate, care nu sunt încă protejate (ex. păduri seculare);
- Promovarea și includerea conceptului de conservare și refacere a biodiversității în toate politicile sectorial și în proiectele de dezvoltare;
- Realizarea de coridoare între ariile protejate existente;
- Conștientizarea importanței zonelor limitrofe ariilor protejate și promovarea de practici corespunzătoare de management al resurselor naturale și în aceste zone.

B. Strategii legate de arii protejate

În acest domeniu au fost considerate ca fiind prioritare:

- Elaborarea strategiei pentru ariile protejate - se consideră ca fiind o prioritate absolută;
- Crearea, atât la nivel național cât și la nivel local, a cadrului de comunicare/consultare și de realizare a dialogului cu toți factorii interesați în problemele legate de ariile protejate;
- Elaborarea și implementarea unui program de conștientizare și de educație la nivel instituțional și pentru populație;
- Realizarea unei abordări intersectoriale, care este esențială pentru un management eficient al ariilor protejate, abordare care trebuie să se reflecte atât în elaborarea legislației, cât și în elaborarea proiectelor naționale, regionale și locale de dezvoltare;
- Constituirea la nivel național a unui grup de specialiști care să comunice aceleași mesaje și să reprezinte interesele ariilor protejate, cu utilizarea unei abordări intersectoriale;
- Creare unui sistem de instruire și de cercetare pentru ariile protejate, cu finanțare asigurată;
- Găsirea de soluții pentru realizarea/îmbunătățirea capacității de absorbție a fondurilor UE;
- Reanalizarea sistemului de management al ariilor protejate.

C. Context politic

Analizându-se contextul politic existent din perspectiva ariilor protejate, participanții au ajuns la concluzia că ariile protejate:

- încă nu beneficiază de un cadru legal corespunzător,
- sprijinul și finanțarea sunt insuficiente,

- aspectele de conservare a biodiversității nu se reflectă în mod corespunzător în planurile de dezvoltare,
- comunicarea între diversele departamente care răspund de managementul resurselor naturale este necorespunzătoare,
- aplicarea legislației specifice ariilor protejate este necorespunzătoare,
- programele de educație de mediu sunt puține,
- politicile de promovare a utilizării durabile a terenurilor sunt necorespunzătoare,
- nu există compensații pentru conservare,
- angajații instituțiilor guvernamentale nu beneficiază de instruire privind aspectele de mediu,
- dialogul între instituțiile guvernamentale și societatea civilă nu este foarte dezvoltat.

Ca urmare se recomandă:

- Să se asigure coerența legislativă;
- Să se asigure finanțare corespunzătoare pentru ariile protejate;
- Să se negocieze între MMGA și MAPDR alocarea de fonduri corespunzătoare pentru ariile protejate, inclusiv pentru viitoarele situri Natura 2000, din fondurile europene;
- Să se acorde măsuri compensatorii proprietarilor de terenuri pentru conservare;
- Să se introducă programe de educație de mediu în programa școlară;
- Să se realizeze un program de promovare a ariilor protejate și de conștientizare cu privire la importanța lor;
- Să se realizeze consultări publice reale în problemele legate de managementul ariilor protejate;
- Să se realizeze/impună transparența în managementul al ariilor protejate și o comunicare corespunzătoare cu cei din afara administrațiilor.

Anexa 1

RAPPAM România, Predeal, martie 2006

PARCURILE NAȚIONALE ȘI NATURALE DIN ROMÂNIA¹

Dacă eforturile de creare a primelor parcuri din România datează încă din anii '70, când s-au creat primele nuclee ale unui număr de 11 parcuri naționale, realizarea efectivă a unor structuri de administrare a avut loc la sfârșitul anului 1999, când Regia Națională a Pădurilor – Romsilva a realizat structuri de administrare pentru 3 parcuri: Parcul Național Retezat, Parcul Național Piatra Craiului și Parcul Natural Vânători Neamț.

Crearea celor 3 administrații s-a realizat în cadrul celui mai mare și ambițios proiect pentru conservarea biodiversității în România, *Proiectul Managementul Conservării Biodiversității*, proiect finanțat de Banca Mondială, Guvernul României și Regia Națională a Pădurilor – Romsilva.

În 2006, în România există 27 de arii naturale protejate de interes național, din care: Rezervația Biosferei Delta Dunării, 13 parcuri naționale și 13 parcuri naturale.

Înființare

Majoritatea parcurilor au fost înființate prin Ordinul nr.7/1990 emis de Ministerul Apelor, Pădurilor și Mediului Înconjurător (MAPMI): Parcurile Naționale Rodna (reconfirmat ca Parcul Național Munții Rodnei prin Legea nr.5/2000), Călimani, Cheile Bicazului – Hășmaș, Piatra Craiului, Cozia, Retezat, Domogled – Valea Cernei, Semenic – Cheile Carașului și Cheile Nerei – Beușnița. Parcurile Bucegi și Apuseni au fost declarate prin acest ordin ca parcuri naționale, ele fiind reconfirmate ca parcuri naturale prin Legea nr.5/2000). Tot în anul 1990 a fost înființată și Rezervația Biosferei Delta Dunării.

Prin Legea nr.5/2000 *privind planul de amenajare a teritoriului național – Secțiunea III zone naturale protejate de interes național* au fost înființate Parcurile Naturale Grădiștea Muncelului – Cioclovina și Porțile de Fier și Parcul Național Munții Măcinului.

Parcul Natural Balta Mică a Brăilei a fost înființat în anul 1979 prin Decretul nr.11/1979 și reconfirmat prin Legea nr.5/2000.

Parcul Natural Vânători Neamț a fost înființat prin Ordinul nr.287/1999 (MAPPM) ca parc forestier și legiferat ca parc natural prin HG nr.230/2003 *privind delimitarea rezervațiilor biosferei, parcurilor naționale și parcurilor naturale și constituirea administrațiilor acestora*.

Prin HG 2151/2004 au fost înființate Parcurile Naturale Munții Maramureșului, Putna Vrancea, Lunca Mureșului, Comana, Lunca Joasă a Prutului Inferior, Geoparcurile Platoul Mehedinți și Dinozaurilor Țara Hațegului și Parcul Național Buila – Vânturarița, iar Parcul Național Defileul Jiului, cel mai nou înființat, a fost declarat prin HG nr.1581/2005 *privind instituirea regimului de arie protejată pentru noi zone*.

Administrare

Rezervația Biosferei Delta Dunării se află în coordonarea directă a Ministerului Mediului și Gospodăririi Apelor.

Regia Națională a Pădurilor – Romsilva administrează 21 de parcuri, din care 11 parcuri naționale și 10 parcuri naturale.

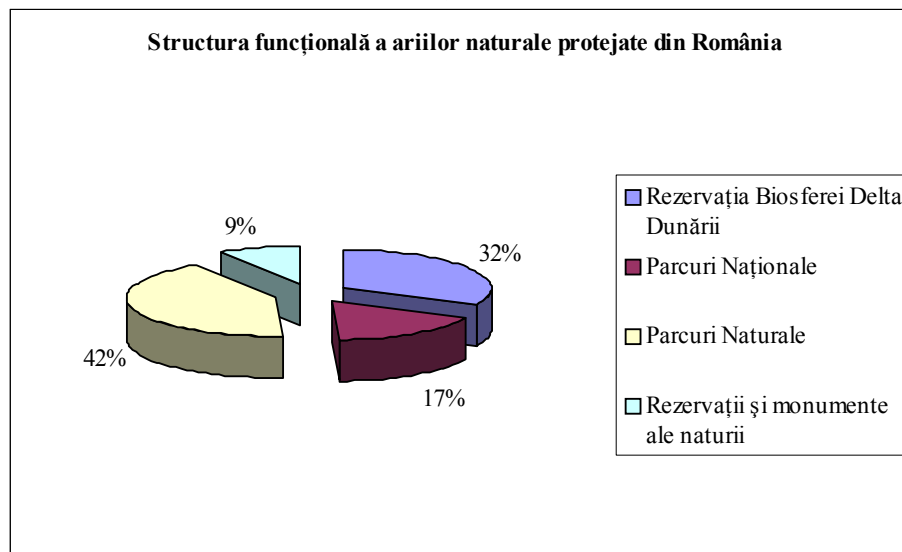
Parcul Național Ceahlău se află în administrarea Consiliului Județean Neamț;
Parcul Natural Lunca Joasă a Prutului Inferior este administrat de către Agenția de Protecția Mediului Galați;
Geoparcul Platoul Mehedinți se află în administrarea Consiliului Județean Mehedinți;
Geoparcul Dinozaurilor Țara Hațegului în administrarea Universității București.

¹ Prezentarea a fost făcută de Serviciul de Arii Protejate din cadrul Regiei Naționale a Pădurilor, în luna martie 2006 la solicitarea WWF Programul Dunăre Carpați

Suprafața

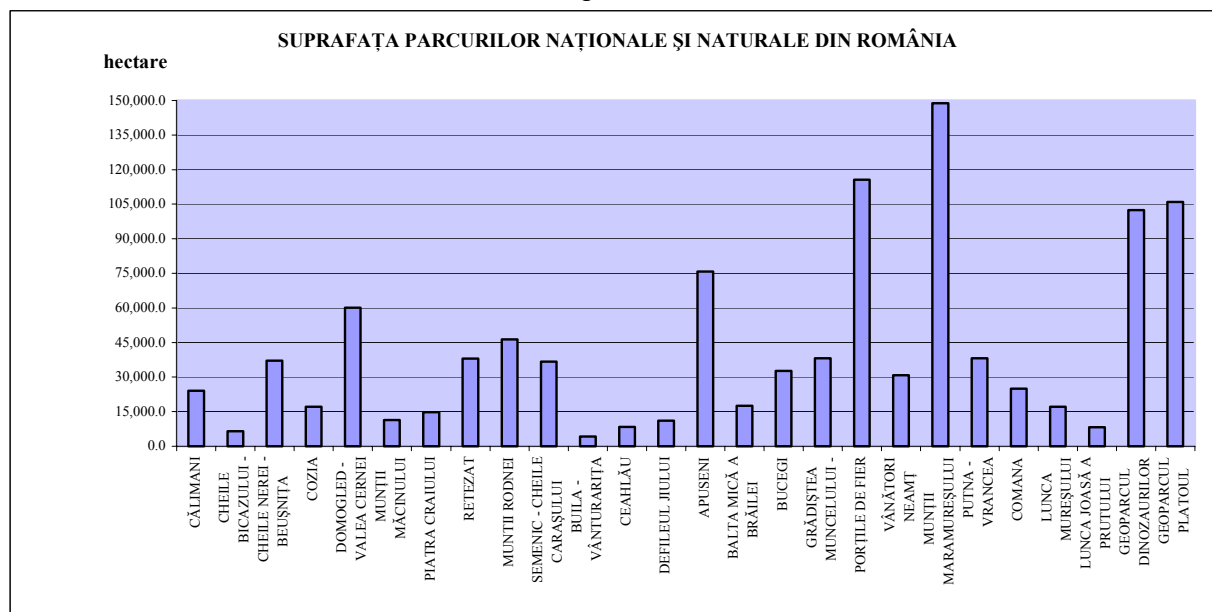
La această dată structura funcțională a ariilor naturale protejate din România arată că cea mai mare suprafață o dețin parcurile naturale cu un procent de 42%, urmată de Rezervația Biosferei Delta Dunării cu 32% (fig. nr.1).

Fig. nr.1

Astfel că, din totalul de cca. 1,6 mil. hectare de arii naturale protejate de interes național din România, majoritară este Regia Națională a Pădurilor – Romsilva care administrează 836.150 hectare, din care 296.334 ha parcuri naționale și 539.816 ha parcuri naturale și Rezervația Biosferei Delta Dunării cu 580.000 hectare (fig nr.2 și tab.nr.1).

Fig. nr.2

Personal

Conform H.G. nr.230/2003, H.G. nr.2151/2005 și H.G. nr.1581/2005 structurile de administrare ale parcurilor naționale și naturale cuprind 391 de posturi, din care 233 agenți de teren, iar Administrația Rezervației Delta Dunării are 122 de posturi. În prezent numărul persoanelor angajate este de 217 de persoane cu responsabilități exclusive în administrarea parcurilor naționale și naturale.

Componența structurilor de administrare cuprinde: director parc, șef pază, economist, responsabil cu conștientizarea publică și educație ecologică, specialist în tehnologia informației, biolog, în funcție de specificul parcului geolog și agenți de teren.

Încadrări

Parcurile naționale sunt încadrate în categoria II-IUCN (arii naturale protejate în principal pentru protecția ecosistemului și recreere);

Parcurile naturale sunt încadrate în categoria V-IUCN, inclusiv Rezervația Biosferei Delta Dunării (arii naturale protejate în principal pentru conservarea peisajului și recreere);

Acestea includ la rândul lor și rezervații științifice- categoria I-IUCN (arie protejată în primul rând în scopuri științifice); monumente ale naturii- categoria III-IUCN (arie protejată în scopul conservării unor caracteristici naturale specifice) și rezervații naturale – categoria IV-IUCN (arie protejată destinată conservării prin intervenții manageriale).

Situri RAMSAR: Parcul Natural Balta Mică a Brăilei (2000) și Rezervația Biosferei Delta Dunării (1991)

Rezervații ale Biosferei (MAB-UNESCO): Parcurile Naționale Retezat și Munții Rodnei (1979) și Rezervația Delta Dunării (1992).

Patrimoniul mondial: Rezervația Biosferei Delta Dunării (1991)

Diploma Europeană: Rezervația Biosferei Delta Dunării (2000) și Parcul Național Piatra Craiului (2006)

Obiective principale

Principalele obiective ale parcurilor naționale și naturale sunt conservarea biodiversității, a peisajului și dezvoltarea durabilă, acestea fiind deja stabilite în draftul planurilor de management a parcurilor.

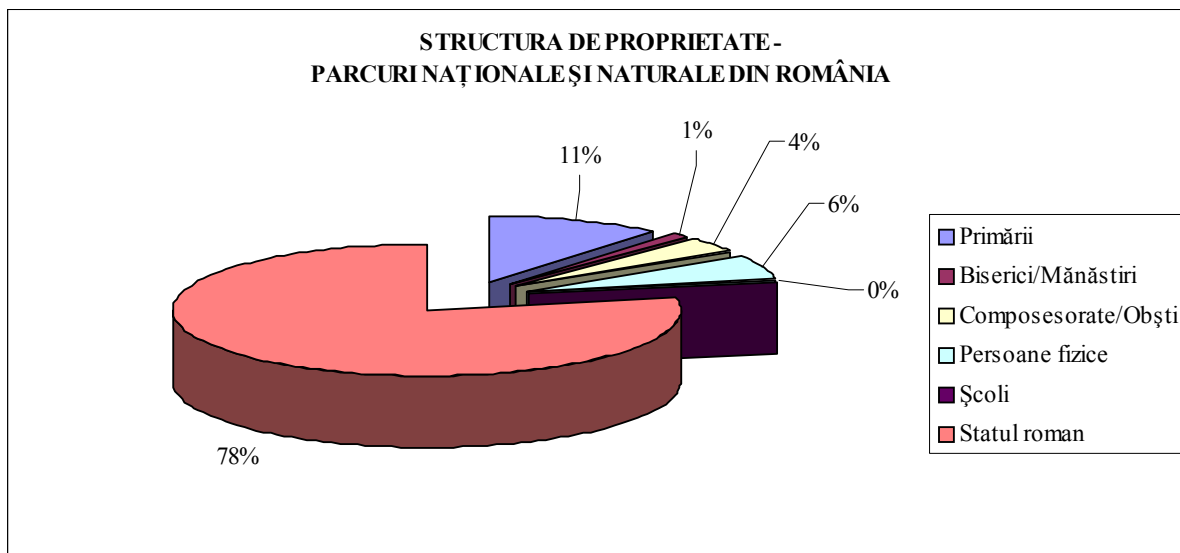
Principalele domenii de activitate:

- întocmirea planurilor de management ale parcurilor, în care sunt integrate interesele de conservare ale biodiversității cu cele de dezvoltare socio-economică ale comunităților locale din raza parcurilor, ținând cont de trăsăturile tradiționale și culturale ale zonelor respective;
- conștientizare publică și educație privind necesitatea protecției naturii și rolului ariilor naturale protejate, importanța ecoturismului în scopul dezvoltării durabile a zonei;
- promovarea activităților durabile de exploatare a resurselor naturale;
- inventarierea, monitorizarea și conservarea biodiversității;
- lucrul cu comunitățile locale;
- identificarea și utilizarea de noi surse de finanțare pe programe de conservare a naturii, care să suplinească bugetul anual astfel încât diversificarea și intensificarea activităților să contribuie la o protecție și conservare eficientă a parcurilor, dar și la prosperitatea și bunăstarea comunităților locale;
- dezvoltarea de programe de ecoturism etc;

Dreptul de proprietate și modul de folosire a terenului

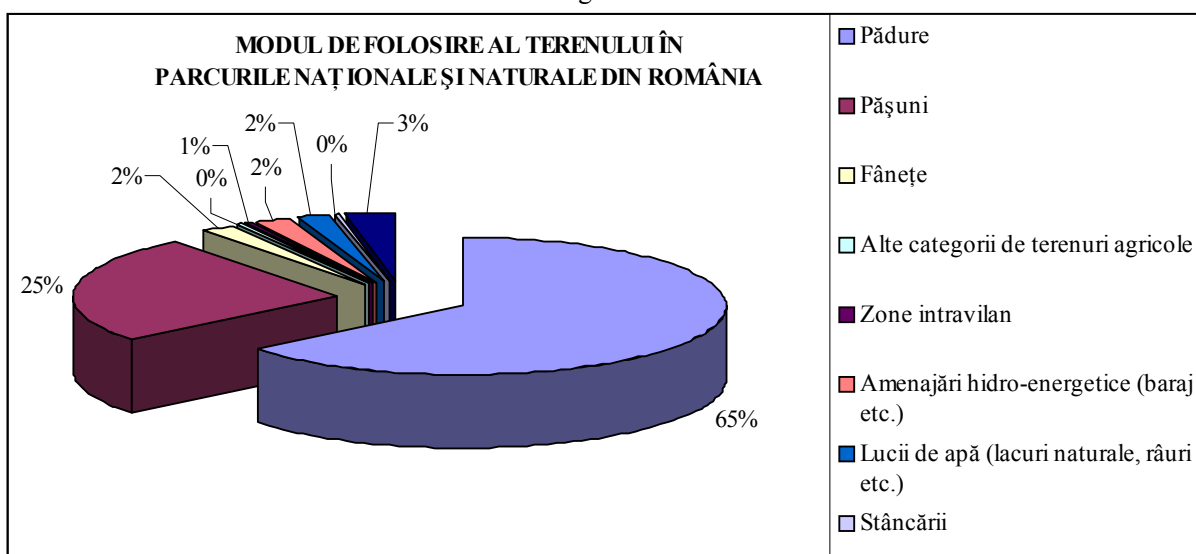
În ce privește structura de proprietate a parcurilor naționale și naturale putem preciza că predomină ca proprietar statul român cu 78%, urmat de primării cu un procent de 11%, iar restul de 11% îl dețin persoanele fizice, obștile și școlile (fig. nr.3). Rezervația Biosferei Delta Dunării deține 89% proprietatea statului și numai 11% privat. Având în vedere apariția Legii nr.247/2005 *privind proprietatea* această situație va fi cu totul alta în anul 2006, când va predomina proprietatea privată și foarte puține parcuri nu vor suferi modificări majore. Acest lucru poate deveni amenințarea numărului unu a ariilor naturale protejate dacă nu se vor lua măsuri la nivel național pentru acordarea de subvenții proprietarilor ce dețin terenuri în arii naturale protejate.

Fig. nr.3

Peste jumătate din suprafața parcurile naționale și naturale are ca mod de folosință a terenului pădurea, cu un procent de 65%, urmată de pășuni cu 25% (fig. nr.4).

Fig. nr.4

Cadru instituțional este dat de:

- Comisia pentru Ocrotirea Monumentelor Naturii din cadrul Academiei Române, cu rol de îndrumare științifică și de avizare;
- Ministerul Mediului și Gospodăririi Apelor cu atribuții legislative, de îndrumare, control și de monitorizare a biodiversității;
- Cu rol de gestionare Regia Națională a Pădurilor – Romsilva, Consiliile Județene Neamț și Mehedinți și Universitatea București.

În concluzie, precizăm că o administrare corespunzătoare a acestor arii naturale protejate, ca parcuri naționale sau naturale, nu se poate realiza fără un management și un buget adecvat, ceea ce presupune existența unui cadru legislativ corespunzător, dar și implicarea oamenilor în respectarea naturii cu care am fost înzestrați.

Anexa 2

RAPPAM, Predeal, martie 2006

CHESTIONAR WWF PENTRU EVALUAREA RAPIDA A EFICIENTEI MANAGEMENTULUI AP¹

1. INFORMATII DE BAZA

- a) Denumirea ariei protejate
- b) Data constituirii
- c) Suprafata ariei protejate
- d) Proprietate teren stat/privat
- e) Numele celor ce completeaza chestionarul
- f) Data completarii chestionarului
- g) Buget annual
- h) Obiective Specifice AP
- i) Activitati critice pentru aria protejata

2. PRESIUNI SI AMENINTARI, inclusiv tendinte, extindere, impact, durata

CONTEXT

3. IMPORTANTA BIOLOGICA

- a) AP contine un numar relativ mare de specii rare, amenintate sau periclitate.
- b) AP prezinta un nivel relativ ridicat de diversitate biologica
- c) AP prezinta un numar mare de specii endemice.
- d) AP indeplineste o functie critica la nivel de unitate peisagistica.
- e) AP contine toata diversitatea de specii de plante si animale.
- f) AP contribuie in mod semnificativ la reprezentativitatea sistemului de AP.
- g) AP poate mentine minimum de populatii viabile de specii cheie.
- h) Diversitatea structurala a AP corespunde normelor istorice
- i) AP include ecosisteme a caror raspandire istorica a fost diminuata in mod semnificativ
- j) Aria protejata mentine intreaga gama de procese si modificari naturale

4. IMPORTANTA SOCIALA

- a) AP prezinta posibilitati serioase de locuri de munca pentru comunitatea locala.
- b) Comunitatea locala depinde in mare masura de resursele din aria protejata pentru subzistenta
- c) AP ofera oportunitati pentru dezvoltarea comunitatii prin utilizarea durabila a resurselor naturale
- d) AP are semnificatie religioasa sau spirituala.

- e) AP prezinta caracteristici neobisnuite de importanta estetica
- f) AP contine specii de plante cu valoare socială, culturala sau economică mare
- g) AP contine specii de animale cu valoare socială, culturala sau economică mare
- h) AP are o valoare recreationala ridicata.
- i) AP contribuie in mod semnificativ la serviciile ecosistemice si aduce beneficii comunitatii
- j) AP prezinta importantă mare pentru educatie si/sau cercetare stiintifica.

¹ Raspunsurile posibile la intrebari au fost: da, in general da, in general nu, nu (cu exceptia presiunilor si a amenintarilor)

5. VULNERABILITATEA

- a) Activitatile ilegale din AP sunt dificil demonitorizat
- b) Legea este slab implementata in regiune
- c) Mita si coruptia sunt fenomene obisnuite in toata regiunea
- d) Zona se confrunta cu conflicte sociale si/sau instabilitate politica
- e) Practicile culturale, credintele si utilizarile traditionale sunt in conflict cu obiectivele ariei protejate.
- f) Valoarea de piata a resurselor din aria protejata este ridicaca
- g) AP este usor accesibila pentru activitati ilegale
- h) Exista o cerere serioasa pentru resurse vulnerabile din AP
- i) Asupra managerului AP se exercita presiune pentru exploatarea necorespunzatoare a resurselor din AP
- j) Angajarea si mentinerea angajatilor este dificila

PLANIFICARE

6. OBIECTIVE

- a) Obiectivele AP asigura protejarea si mentinerea biodiversitatii
- b) Obiectivele specifice referitoare la biodiversitate sunt clar formulate in planul de management
- c) Strategiile si planurile de management corespund obiectivelor AP
- d) Angajatii si administratorii AP inteleg obiectivele si strategiile
- e) Comunitatile locale sprijina obiectivele generale ale AP

7. STATUTUL JURIDIC SI GRADUL DE SIGURANTA

- a) AP are asigurata protectia pe termen lung prin act normativ.
- b) Nu exista dispute nerezolvate cu privire la proprietatea sau dreptul de folosinta a terenului.
- c) Delimitarea ariei corespunde obiectivelor AP.
- d) Exista personal si fonduri suficiente pentru toate implementarea legislatiei de baza (critice)
- e) Conflictetele cu comunitatea locala se rezolva corect si eficient

8. PROIECTAREA SI PLANIFICAREA AP

- a) Localizarea AP corespunde obiectivelor AP
- b) Forma si configuratia AP permite optimizarea conservarii biodiversitatii
- c) Zonarea AP este corespunzatoare pentru a se realiza obiectivele
- d) Utilizarea terenurilor din vecinate permite un management eficient al AP
- e) AP este legata (fie printr-un coridor protejat fie prin proximitate directa) de o alta arie de conservare si/sau protejata

RESURSE

9. PERSONAL

- a) Numarul angajatilor este suficient pentru un management eficient al ariei.
- b) Angajatii au abilitati corespunzatoare desfasurarii activitatilor de management critice.
- c) Posibilitatile de instruire si dezvoltare sunt corespunzatoare necesitatilor personalului
- d) Periodic se evaluaeza performanta si progresul personalului
- e) Conditiiile de munca (ex. salarii, beneficii, mediul de lucru) ale angajatilor sunt suficiente pentru mentinerea unui personal deinalta calitate

10. COMUNICARE SI INFORMARE

- a) Exista mijloace de comunicare corespunzatoare intre personalul de teren si cel de birou
- b) Informatiile ecologice si socio-economice existente sunt corespunzatoare pentru planificarea managementului
- c) Exista mijloace adecvate pentru colectarea de noi informatii
- d) Exista mijloace adecvate pentru prelucrarea si analiza informatiilor
- e) Exista o comunicare eficienta cu comunitatile locale

11. INFRASTRUCTURA

- a) Infrastructura de transport este adecvata pentru realizarea activitatilor critice de management.
- b) Echipamentul de teren este corespunzator pentru realizarea activitatilor critice de management
- c) Dotarile pentru personal sunt adecvate pentru realizarea activitatilor critice de management
- d) Echipamentul este corect utilizat si bine intretinut asigurandu-se utilizarea pe termen indelungat.
- e) Amenajarile pentru vizitatori sunt corespunzatoare nivelului de utilizare de catre vizitatori

12. FINANTE

- a) Finantarea pentru ultimii 5 ani a permis realizarea activitatilor critice de management
- b) Finantarea pentru urmasorii 5 ani permit realizarea activitatilor critice de management
- c) Practicile de management financiar permit managementul efectiv si eficient al AP
- d) Repartizarea cheltuielilor corespunde prioritatilor si obiectivelor AP.
- e) Perspectiva financiara a AP pe termen lung este stabila

PROCESE

13. PLANIFICAREA MANAGEMENTULUI

- a) Exista un plan de management complex, relativ recent.
- b) Exista un inventar la complet al resurselor naturale si culturale.
- c) Exista o analiza si o strategia de abordare a amenintarilor si presiunilor.
- d) Planul de lucru detaliat identifica scopurile specifice ce trebuie atinse pentru realizarea obiectivelor de management.
- e) In procesul de planificare se tine cont permanent de rezultatele cercetarilor si de cele de monitoring

14. LUAREA DECIZIILOR

- a) Exista o organizare interna clara.
- b) Luarea deciziilor de management se face in mod transparent.
- c) Personalul AP colaboreaza in mod regulat cu parteneri, comunitati locale si alte organizatii
- d) Comunitatea locala participa in luarea deciziilor care ii afecteaza.
- e) Comunicarea este eficienta intre toate nivelele de personal si de administrare

15. CERCETAREA, EVALUARE SI MONITORIZARE

- a) Impactul utilizarilor legale si ilegale ale resurselor naturale ale AP este monitorizat si inregistrat.
- b) Cercetarea aspectelor ecologice impotante corespunde necesitatilor AP
- c) Cercetarea aspectelor sociale impotante corespunde necesitatilor AP
- d) Personalul AP are acces regulat la cercetarile stiintifice recente si beneficiaza de sprijin stiintific
- e) Necesitatile critice de cercetare si monitoring sunt identificate si prioritizate

16. REALIZARI

In ultimii doi ani urmatoarele realizari au raspuns amenintarilor si presiunilor, au corespuns cu obiectivele ariei protejate si cu planul anual

- a) Prevenire amenintarilor, identificarea activitatilor ilegale si implementarea legislatiei.
- b) Reconstructia ecologica si reducerea efectelor impactelor negative.
- c) Managementul speciilor si habitatelor
- d) Relatia cu comunitatile si eforturile de educatie
- e) Managementul vizitatorilor si a turistilor.
- f) Dezvoltarea infrastructurii.
- g) Planificarea managementului si inventarieri.
- h) Monitorizarea, controlul si evaluarea personalului.
- i) Instruirea si dezvoltarea personalului
- j) Rezultatele cercetarilor si cele de monitoring.

INTREBARI LEGATE DE SISTEMUL DE ARII PROTEJATE

17. PROIECTAREA SISTEMULUI DE ARII PROTEJATE

- a) Sistemul AP reprezinta in mod corespunzator intreaga diversitate a ecosistemelor la nivel național.
- b) Sistemul AP asigura protectia corespunzatoare impotriva disparitiei sau distrugerii oricarei specii.
- c) Sistemul AP consta in primul rand din ecosisteme reprezentative si intacte.
- d) Siturile cu valoare ridicata de conservare pentru specii cheie sunt protejate in mod sistematic.
- e) Sistemul AP permite desfasurarea proceselor naturale la nivelul unitatii peisagistice.
- f) Sistemul AP include protejarea zonelor de tranzitie intre ecosisteme.
- g) Sistemul AP include intreaga gama de diversitate a succesiunilor.
- h) Siturile cu mare biodiversitate sunt protejate systematic.
- i) Siturile cu nivel inalt de endemism sunt protejate systematic
- j) Amplasarea si configuratia AP optimizeaza conservarea biodiversitatii

18. STRATEGII PENTRU ARII PROTEJATE

- a) Strategiile nationale pentru AP stabilesc cu claritate viziunea, scopurile si obiectivele pentru sistemul ariilor protejate.
- b) Suprafata protejata este corespunzatoare pentru mentinerea proceselor naturale la nivel de unitati peisagistice.
- c) Exista un angajament clar demonstrat de protejare a unei retele de AP viabile si reprezentative.
- d) Exista un inventar compex al diversitatii biologice la nivelul țării.

- e) Exista o evaluare a evolutiei istorice a variabilitatii diferitelor tipuri de ecosisteme la nivelul regiunii.
- f) Sunt stabilite telurile de reconstrucție a ecosistemelor slab reprezentate si/sau degradate din regiune.
- g) Se fac in mod continuu cercetari cu privire la aspectele critice pentru AP.
- h) Sistemul AP este revizuit periodic, pentru depistarea lipsurilor si punctelor slabe (ex. analiza reprezentarii diverselor aspecte ale biodiversitate in sistemul de arii protejate).
- i) Exista un program eficient de pregatire si dezvoltare a capacitatii pentru personalul AP.
- j) Managementul PA, inclusiv eficienta acestuia, sunt evaluate in mod regulat

19. CONTEXT POLITIC

- a) Legile referitoare la ariile protejate sunt complementare obiectivelor arilor protejate si promoveaza eficienta managementului.
- b) Exista interes/angajament si fonduri pentru managementul eficient al sistemului de arii protejate.
- c) Scopurile protectiei mediului si dezvoltarii durabile sunt incorporate in toate strategiile de dezvoltare (in toate strategiile sectoriale)
- d) Exista un nivel inalt de comunicare intre departamentele, ministerele si agentiile legate de resursele naturale
- e) Legile si ordonantele legate de AP sunt impementate in mod eficient la nivel toate nivelele (local, regional, national).
- f) Strategiile nationale promoveaza educatia pentru mediu la toate nivelurile.
- g) Strategiile nationale sprijina practicile de management durabil al terenurilor (inclusiv al terenurilor din sectorul public si privat forestier).
- h) Strategiile nationale promoveaza intreaga gama de mecanisme pentru sprijinirea conservarii terenului (ex. rezervatii private, certificari pe piata, instruirea muncitorilor forestieri, politica favorabila de taxe, compensatii).
- i) La toate nivelurile si in toate sectoarele pregatirea si educatia pentru mediu a personalului guvernamental sunt corespunzatoare.
- j) Strategiile nationale sprijina dialogul cu si participarea ONG-urilor de mediu si civice.

Anexa 3

RAPPAM, Predeal martie 2006

Lista presiunilor și amenințărilor identificate de participanți la seminar, precum și a condițiilor ce permit menținerea acestora

Presiuni și amenințări

- “modernizarea” (pierderea) tradițiilor
- sistem de colectare deșeuri neeficient – DEȘEURI
- sporturi extreme – cu motor/superschi în Carpați
- specii invazive
- schimbări climatice
- turism de masă (turism)
- dezvoltarea centralelor eoliene
- pășunatul
- pescuitul industrial
- braconaj arheologic
- schimbarea categoriei de folosință
- expl. Resurse nelemnoase, neregenerabile
- poluare transfrontalieră
- sisteme de epurare ineficiente
- OMG
- Gripa aviară
- Câinii vagabonzi (animale domestice)
- Hrănirea artificială a speciilor cinegetice
- Agricultură intensivă și arderea resturilor vegetale
- Exploatarea resurselor
- Braconaj – piscicol și cinegetic
- dezvoltarea infrastructurii turistice
- construcții legale și ilegale
- Tăieri legale și ilegale
- Proiecte industriale
- Deșeuri
- Vânătoare
- Infrastructură rutieră

Condiții favorizante

- cadrul juridic
- politici locale neadecvate
- sistemul juridic nespecializat
- dezinteres politic
- interes politic ex.
- atitudine ostilă f. localnici
- disponibilizări
- dezvoltarea economică la modul general
- lipsă de resurse financiare
- modul de desemnare (+ zonare) a ariilor protejate
- lipsa reacției autorităților
- corupție și trafic de influență

- conflicte de interese la nivel local
- tensionarea relațiilor cu comunitățile
- pierderea credibilității
- lipsa unui sistem de compensații
- întârzierea desemnării ca sit Natura 2000
- lipsa consultanților legislației
- lipsa studii de specialitate
- lipsă infrastructură specifică
- restricționarea activit. Economice
- lipsa amenajamente silvice
- modificarea normelor tehnice în silvicultură – Amenajamente
- suprapunere zone de vânătoare pe suprafața parcului
- statut juridic terenuri
- Utilizarea neadecvată a terenurilor
- Dezvoltarea transporturilor
- lipsa de educație
- Acces la resurse)
- lipsa de comunicare
- Resurse umane nec.

Anexa 4

RAPPAM, Predeal martie 2006

Lista parcurilor naționale și naturale care au participat la evaluare. Pe parcursul evaluării și pe grafice s-a folosit numele scurt al ariei protejate (cel subliniat)

1. Parcul Național Ceahlău
2. Parcul Național Cheile Bicazului – Hășmaș
3. Parcul Național Cheile Nerei – Beușnița
4. Parcul Național Domogled – Valea Cernei
5. Parcul Național Semenic – Cheile Carașului
6. Parcul Național Retezat
7. Parcul Național Piatra Craiului
8. Parcul Național Rodna
9. Parcul Național Călimani
10. Parcul Național Cozia
11. Parcul Național Munții Măcinului
12. *¹Parcul Național Buila Vânturarița
13. Parcul Natural Vânători Neamț
14. Parcul Natural Bucegi
15. Parcul Natural Cheile Grădiștei – Cioclovina
16. *Parcul Natural Putna – Vrancea
17. *Geoparcul Dinozaurilor Țara Hațegului
18. Parcul Natural Munții Maramureșului
19. Parcul Natural Apuseni
20. *Parcul Natural Comana
21. *Parcul Național. Defileul Jiului
22. Parcul Natural Porțile de Fier
23. Parcul Natural Balta Mică a Brăilei
24. Parcul Natural Lunca Mureșului
25. Rezervația Biosferei Delta Dunării

Componența grupurilor de lucru² și moderatorii au fost:

I. – Andrei Blumer

26. PN Ceahlău
27. PN Cheile Bicazului – Hășmaș
28. PN Cheile Nerei – Beușnița
29. PN Domogled – Valea Cernei
30. PN Semenic – Cheile Carașului
31. PN Retezat
 - Iurie Maxim – MMGA
 - Dragos Mihai – RNP
 - M. Secareanu – M.F

¹ *= parc nou înființat

² În grupurile de lucru au fost incluși și reprezentanții parcurilor care nu au intrat în procesul de evaluare

II. – Laszlo Potozky, Maria Mihul

- 32. PN Piatra Craiului
- 33. PN Rodna
- 34. PN Calimani
- 35. PN Cozia
- 36. PN Muntii Macinului
- 37. *³PN Buila Vanturarita
 - Laurian Gheorghe – MMGA
 - Mihaela Felciuc – RNP
 - Roxana Suciu – UNDP

III. Oliviu Iorgu

- 38. P. Nat. Vanatori Neamt
- 39. P. Nat. Bucegi
- 40. P. Nat. Cheile Gădiștei – Cioclovina
- 41. *P. Nat. Putna – Vrancea
- 42. *Geoparcul Dinozaurilor Țara Hațegului
 - Ana Maria Amza – MMGA
 - Mircea Vergheleț – RNP

IV. George Dinicu

- 43. P. Nat. Munții Maramureșului
- 44. P. Nat. Apuseni
- 45. *P. Nat. Comana
- 46. *P. National. Defileul Jiului
- 47. Geoparcul Platoul Mehedinți
 - John Smaranda – MMGA
 - Simona Mihăilescu – CMN

V. Luminița Tănăsie

- 48. P. Nat. Porțile de Fier
- 49. P. Nat. Balta Mică a Brăilei
- 50. P. Nat. Lunca Mureșului
- 51. *P. Nat. Lunca Joasă a Prutului Inferior
- 52. Rezervația Biosferei Delta Dunării
 - MAPDR
 - Garda de Mediu
 - ANPM

³ *= parc nou înființat